

Latvijas un globālās tautsaimniecības attīstība; jaunākās prognozes

Mārtiņš Kazāks, Uldis Rutkaste

2024. gada 8. oktobrī

Ārējā vidē arvien trūkst stipru pozitīvu signālu

Ģeopolitiskā nenoteiktība
saglabājas augsta

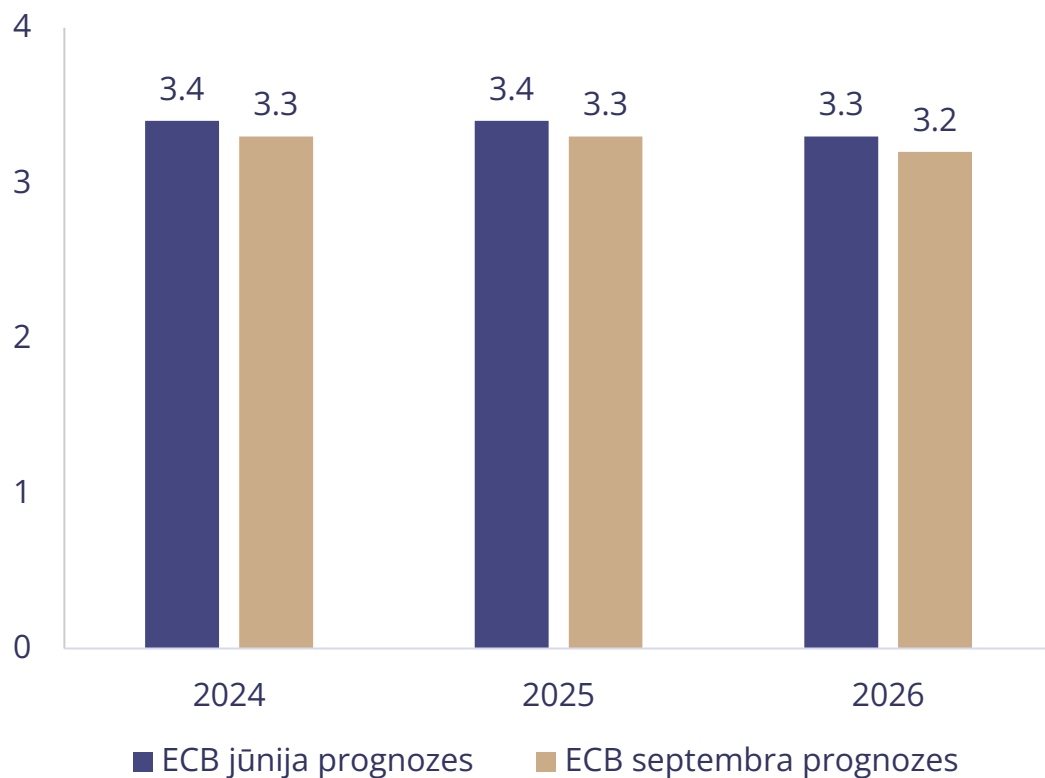
Ārējais pieprasījums un
noskaņojums eirozonā joprojām
vājš, spējāka izaugsme gaidāma
vien nākamgad

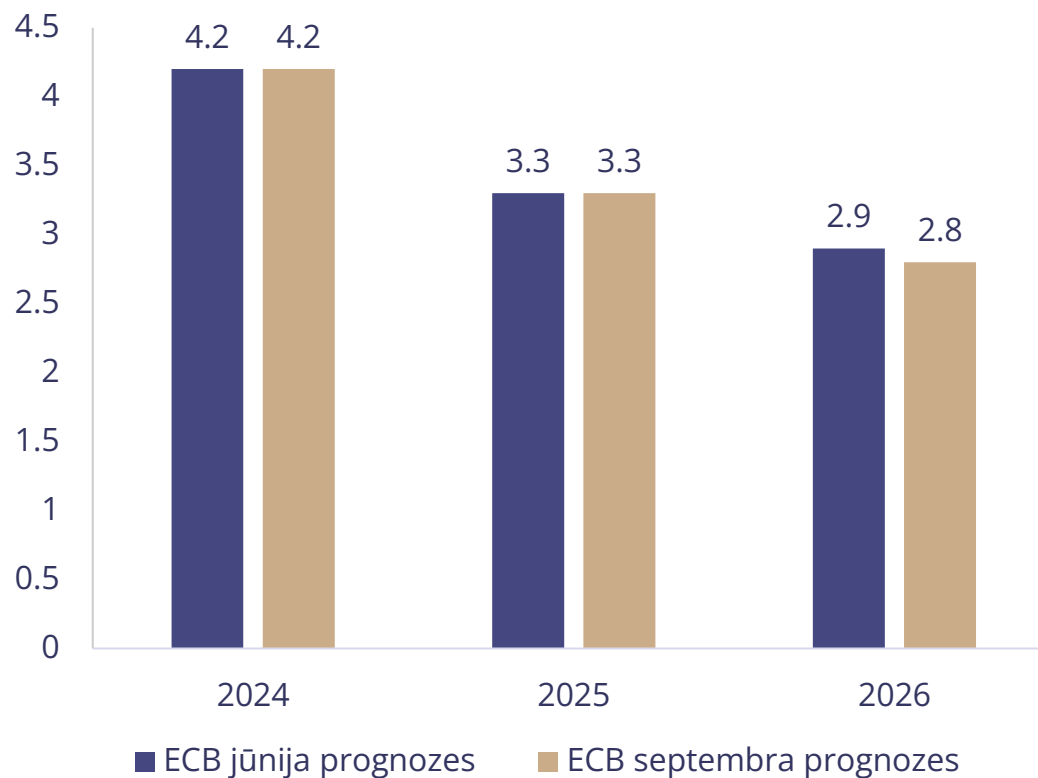
Inflācija turpina
mazināties, procentu
likmju virziens ir lejup

Pasaules IKP prognoze mazliet samazināta; inflācija tuvojas 2 % mērķim

Pasaules izaugsmes prognozes (IKP, %, g/g)

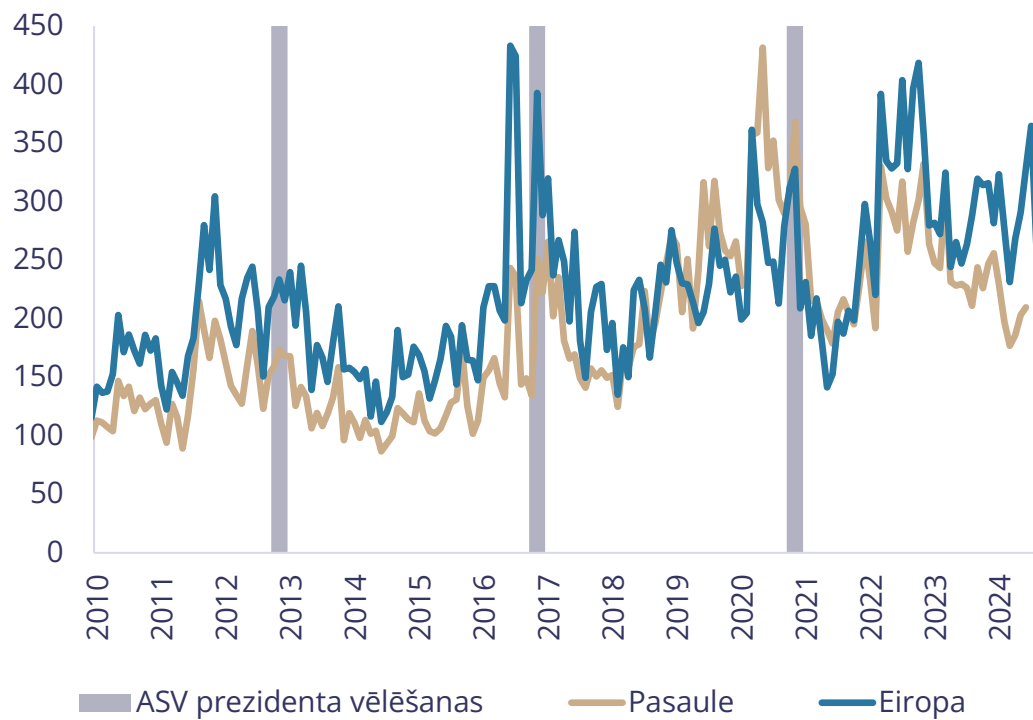

Pasaules inflācijas prognozes (% g/g)

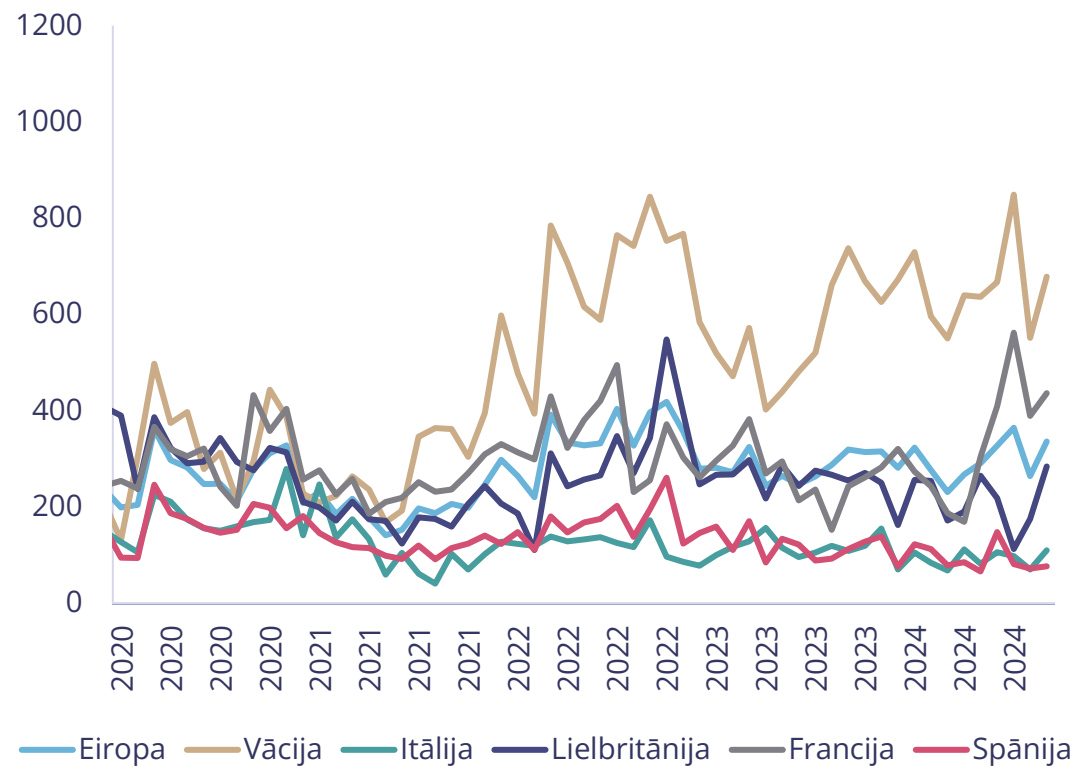

ASV vēlēšanu un ģeopolitisko saspīlējumu iespaidā nenoteiktība pasaules un Eiropas ekonomikās saglabājas paaugstināta

Globālais, Eiropas ekonomikas politikas nenoteiktības indekss un ASV prezidentu vēlēšanas (indekss)

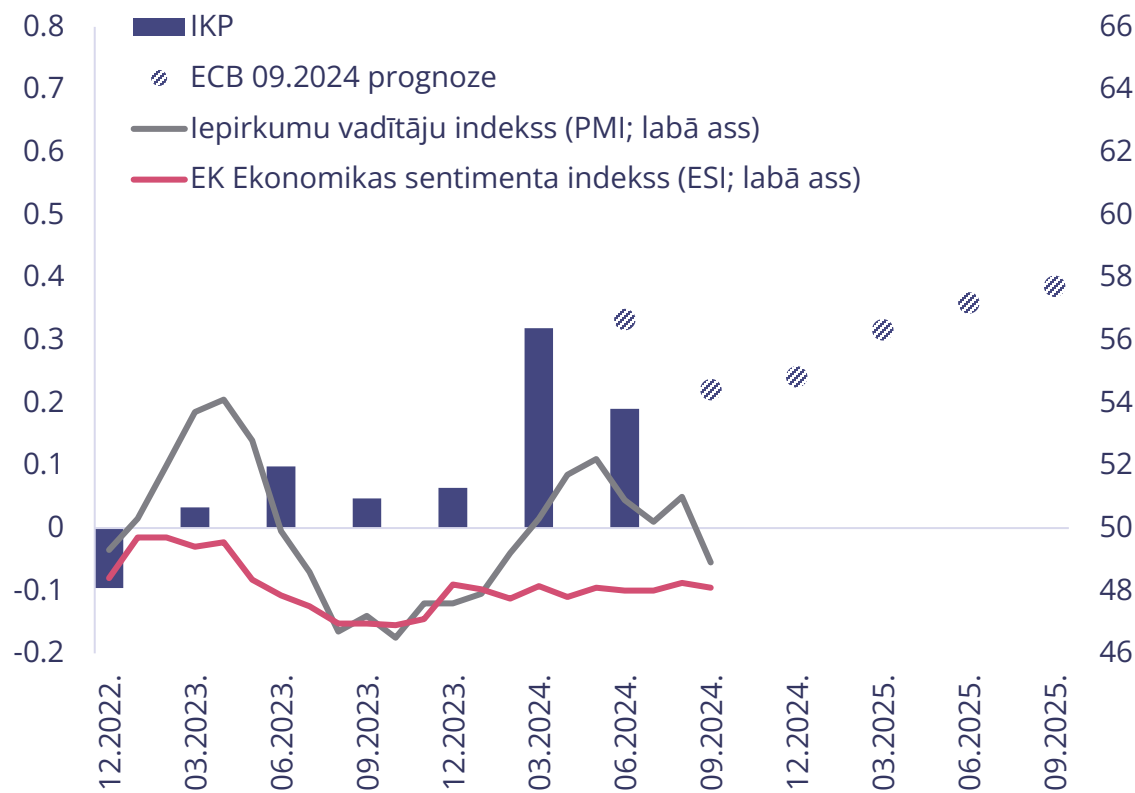

Eiropas lielāko ekonomiku nenoteiktības indekss (indekss)

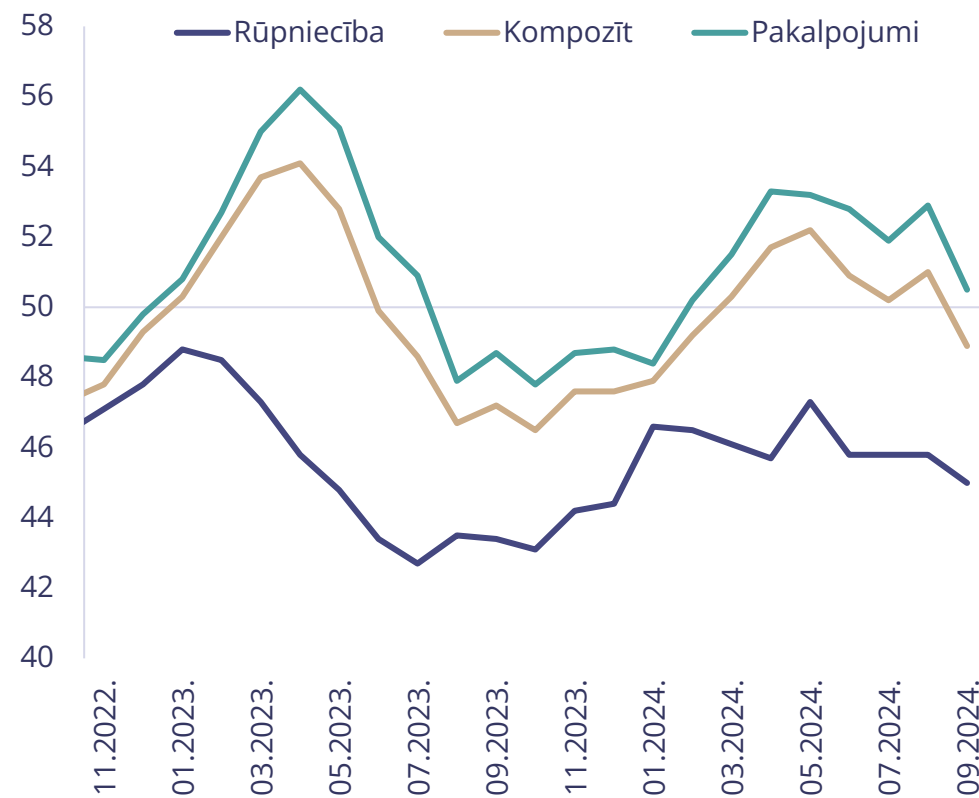

ECB prognozes rāda, ka eirozonas izaugsme gada nogalē turpinās palēnināties

Eurozonas IKP (%; c/c) un noskaņojuma (punkti) rādītāji

IVI* (>50 = izaugsme m/m)

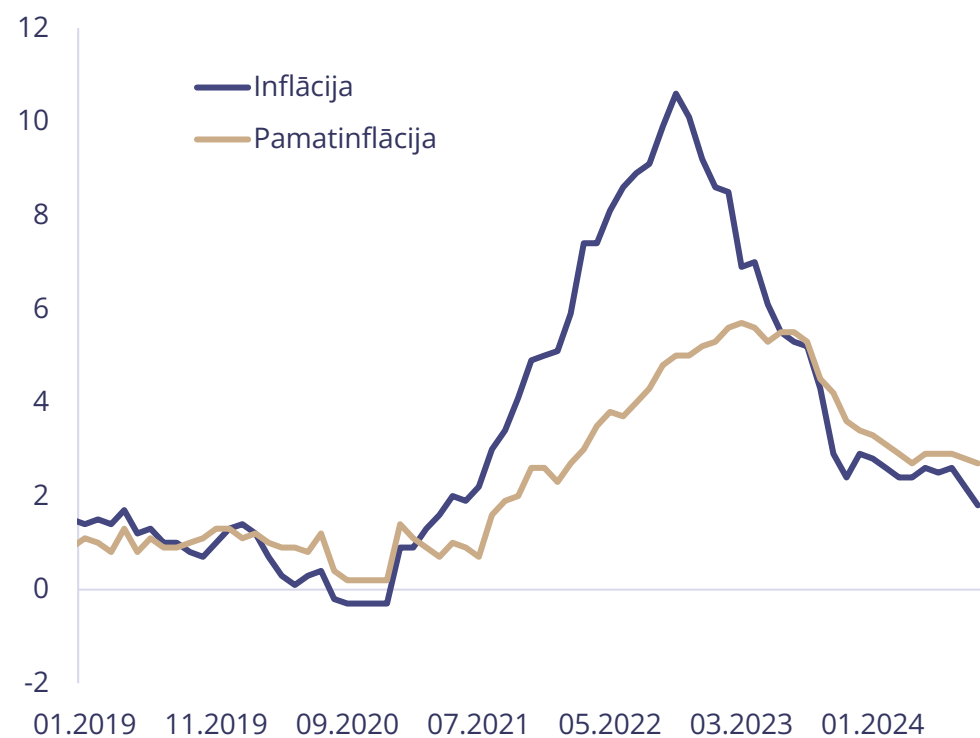
Avoti: ECB, Eurostat un S&P Global.

ESI dalīts ar 2, lai tā "neitrālā" jeb vidējā atzīme (100) sakrīt ar IZI (50).

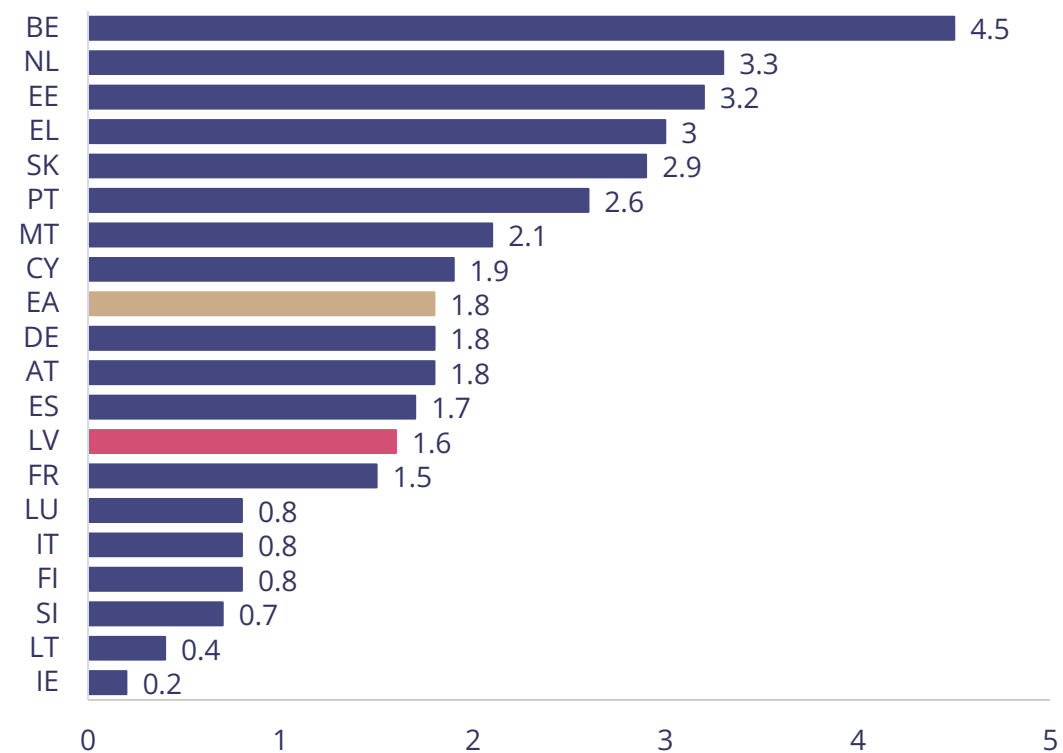
*IZI septembrim ātrais novērtējums.

Eirozonas inflācija septembrī samazinājās zem 2 %

Inflācija un pamatinflācija eirozonā (g/g, %)

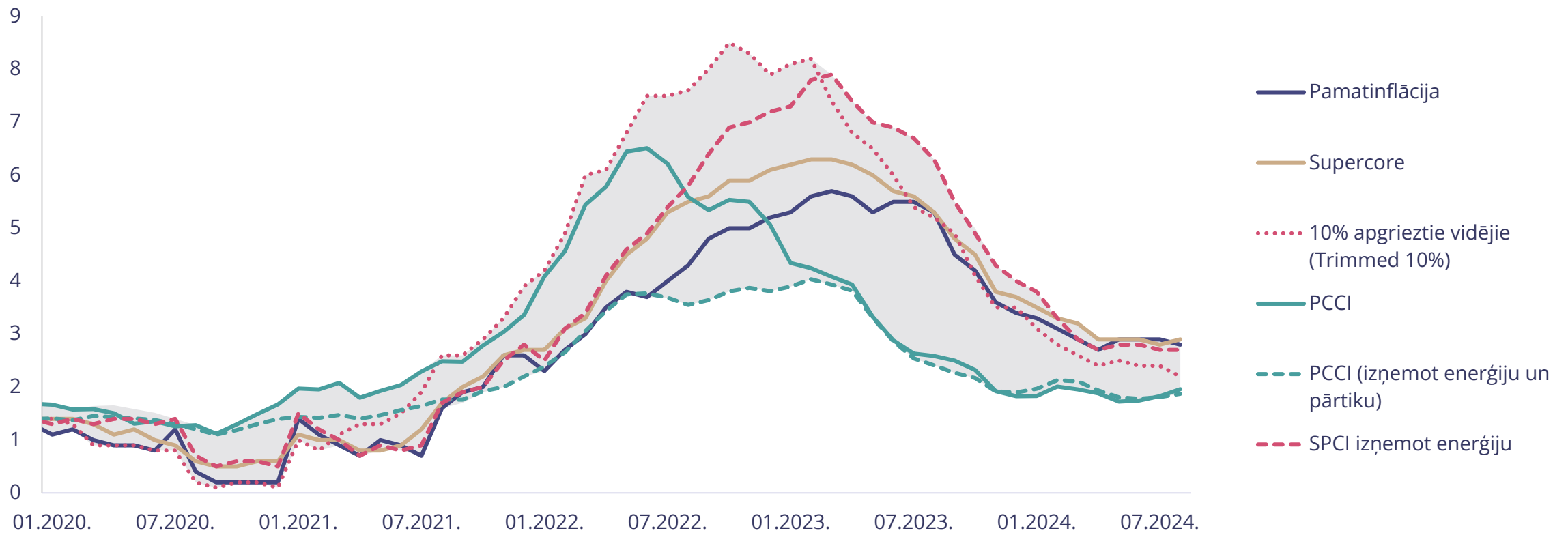

Inflācija eirozonā pa valstīm septembrī (g/g, %)

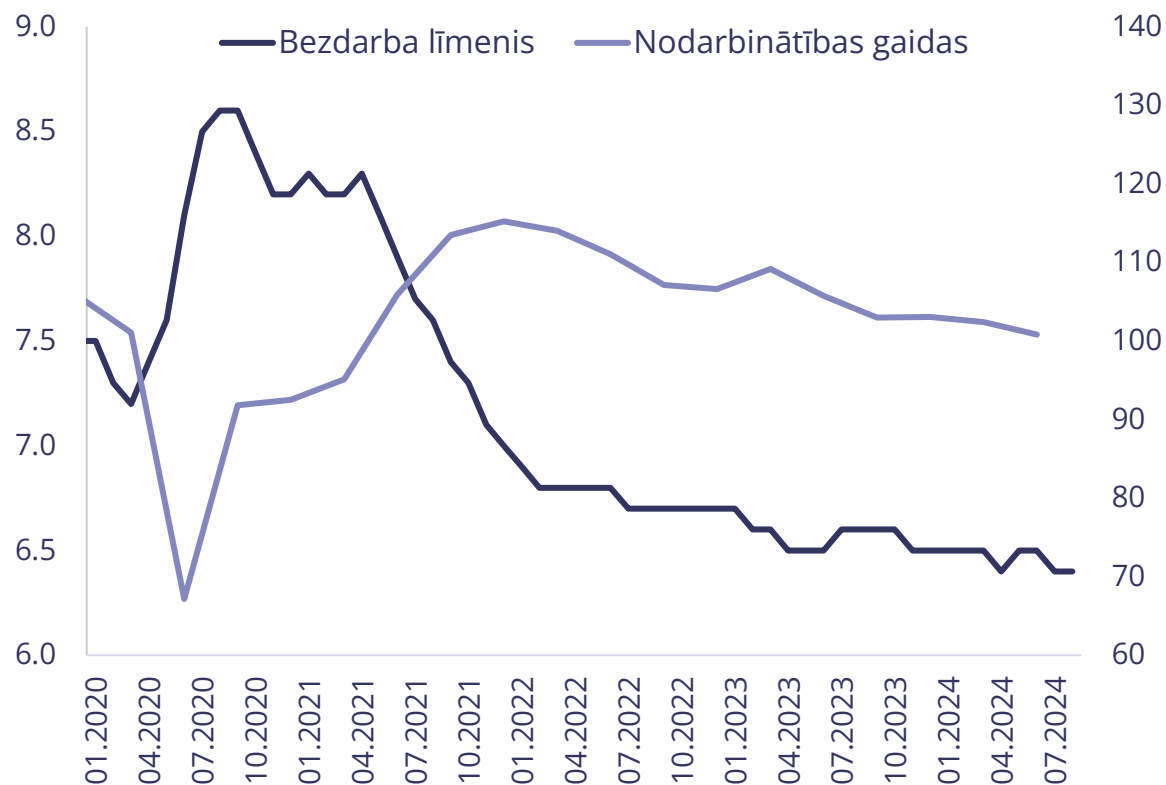
Eirozona: ierobežojoša monetārā politika sekmē inflācijas samazināšanos

Pamatinflācijas rādītāji (% g/g)

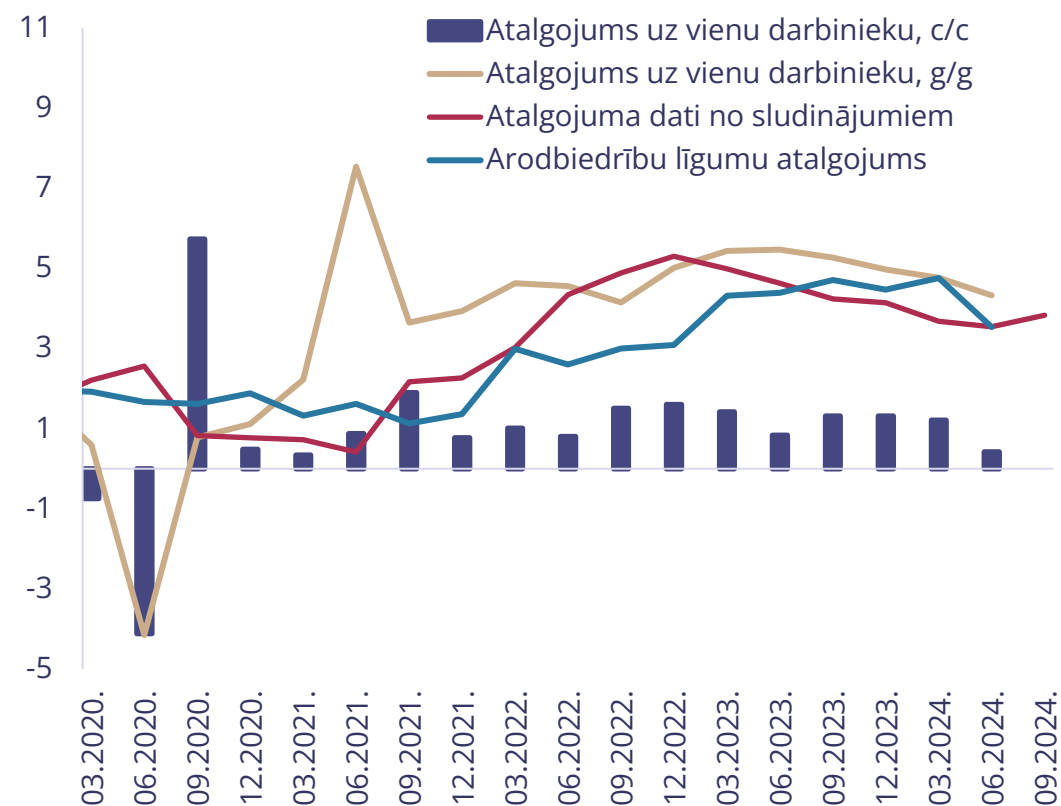

Eirozona: joprojām spēcīgs darba tirgus uztur spiedienu uz algām, tomēr darba tirgus pamazām sāk atdzist

Bezdarba līmenis un nodarbinātības gaidas eirozonā (% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem; EK aptauju dati)

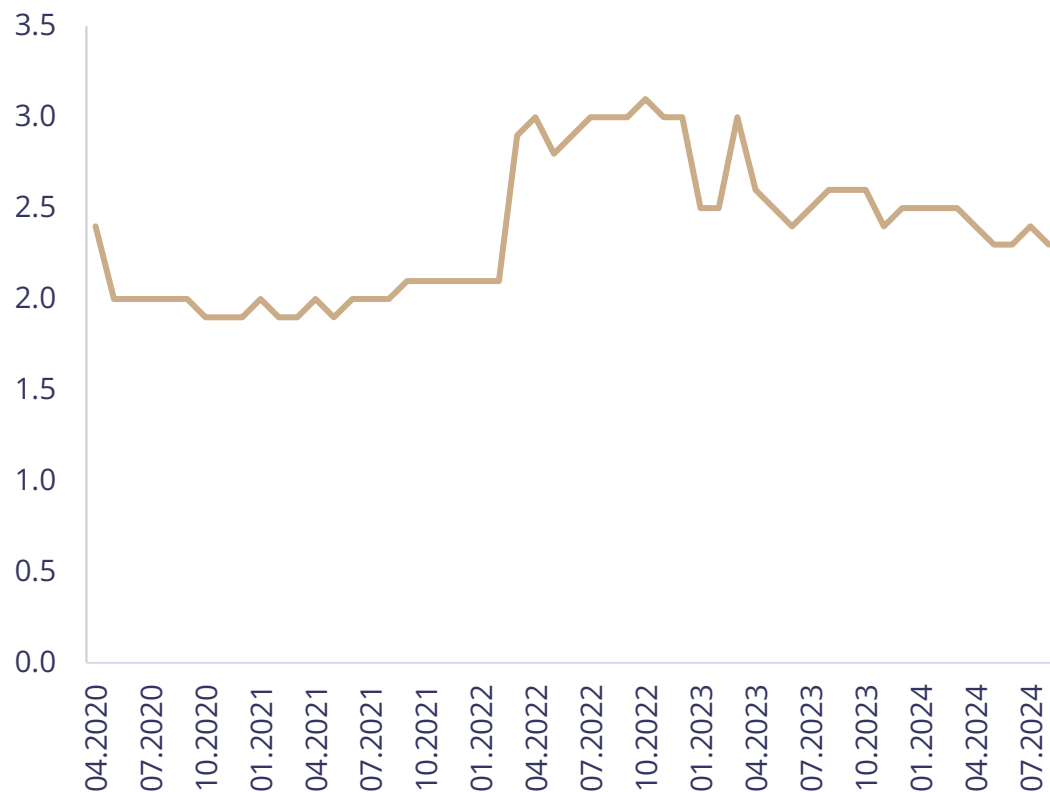
Darba samaksa uz vienu darbinieku eirozonā (%)

Inflācijas gaidas turpina samazināties un turas mērķa līmeņa tuvumā

Patērētāju gaidas par inflāciju pēc 3 gadiem
(ECB aptauju dati; %, g/g)

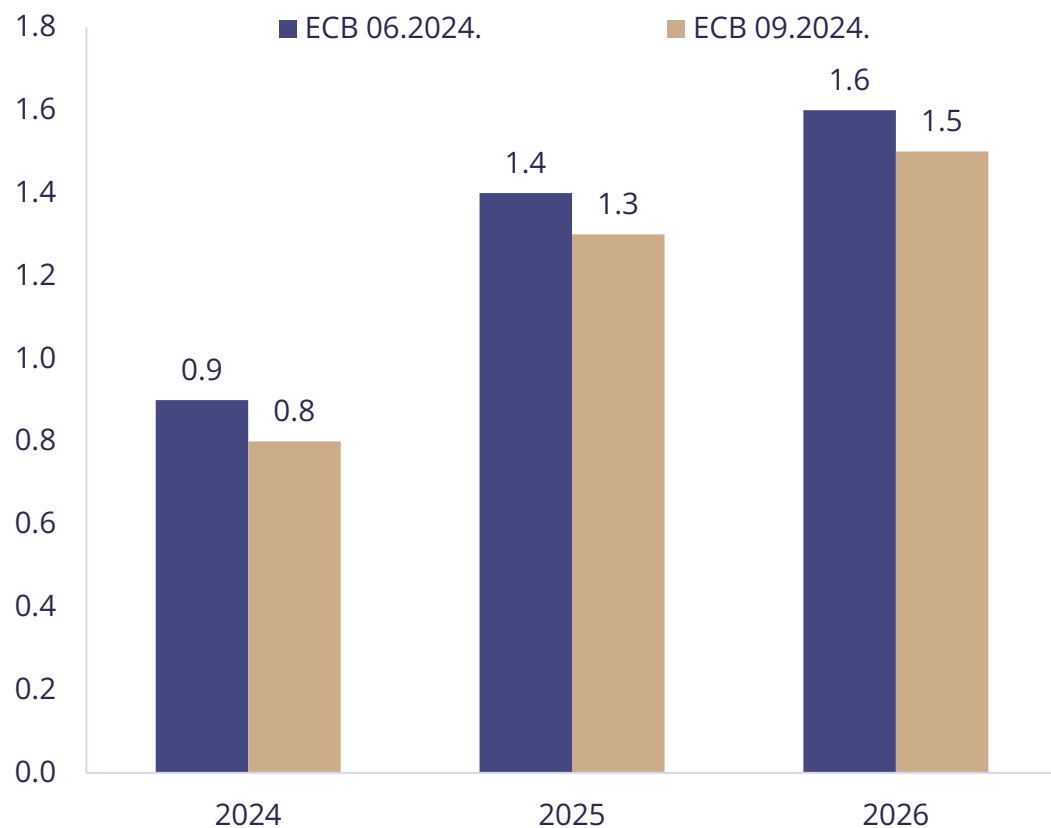

Inflācijas gaidas, atvasinātas no finanšu instrumentiem (% , g/g)

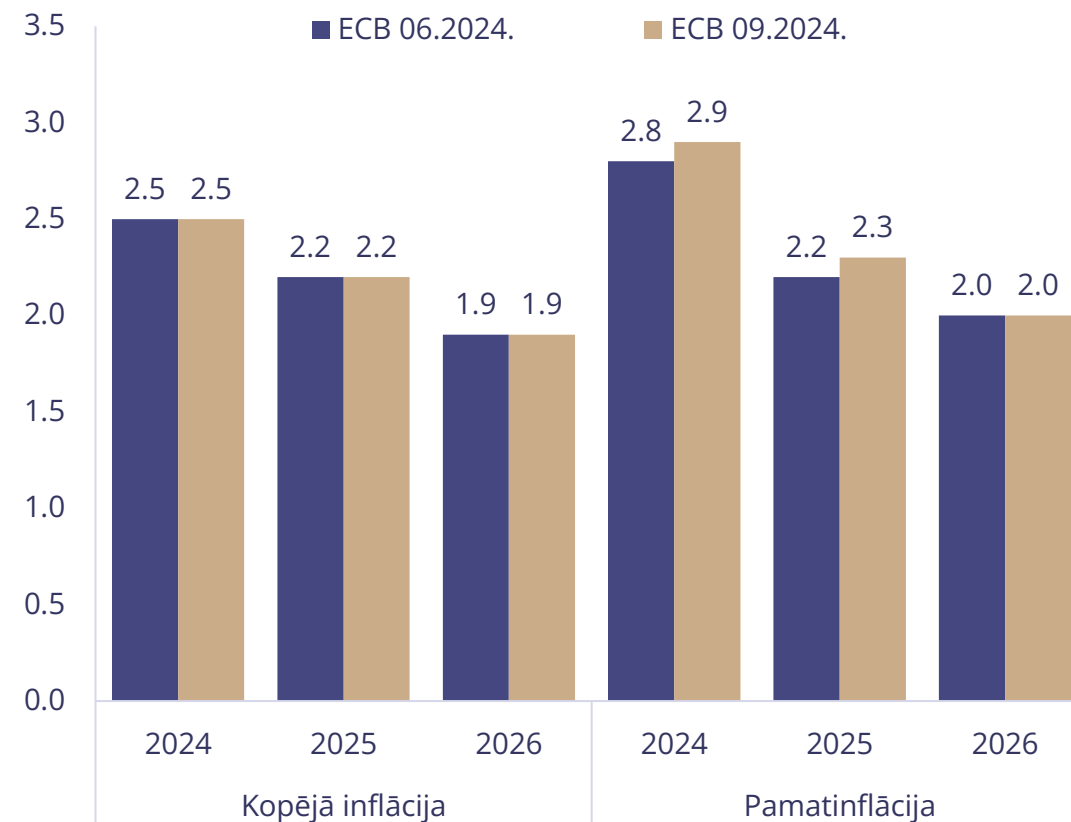

Eirozona: izaugsme lēnāka, inflācija pamazām atgriežas pie mērķa līmeņa

Eirozonas IKP prognozes (g/g; %)

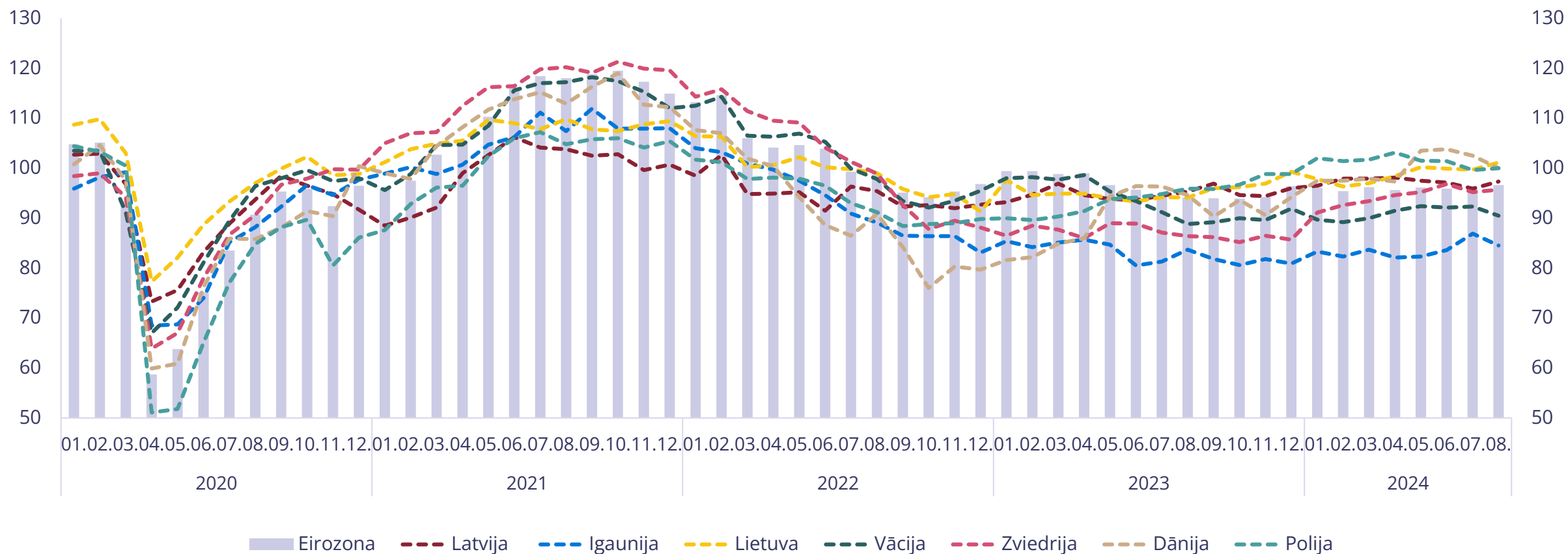

Eirozonas inflācijas prognozes (g/g; %)

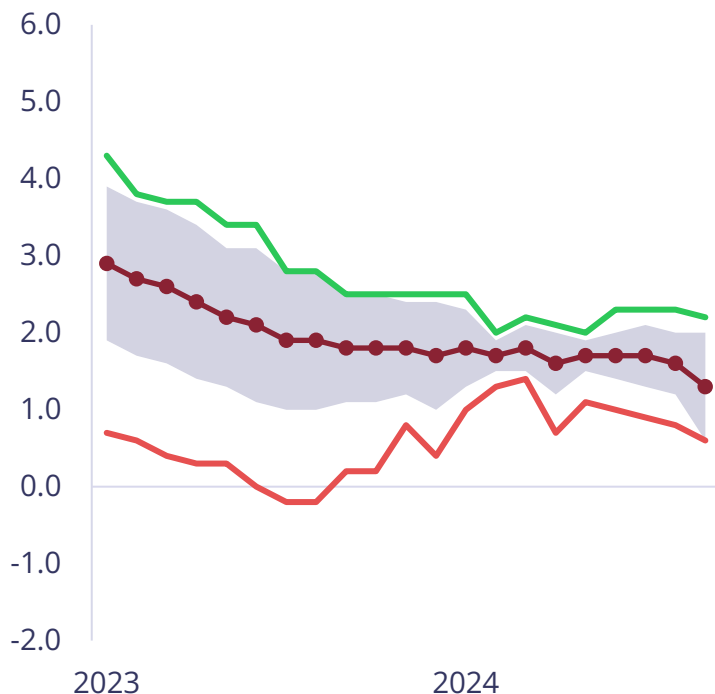
Ekonomiskais sentiments nozīmīgākajos partneros lielākoties nemainīgs un diezgan piezemēts

Ekonomiskā sentimenta indikators (ilgtermiņa vidējais = 100)

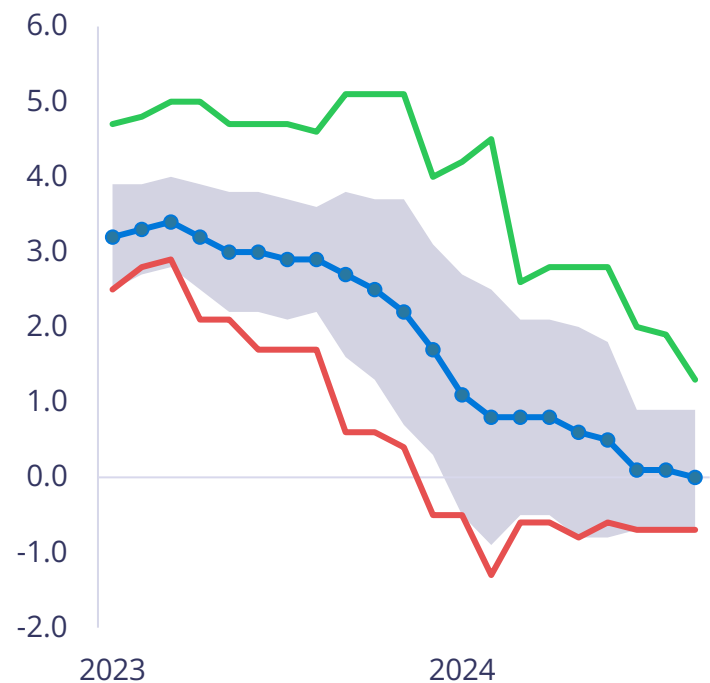

Latvijā un Igaunijā ekonomikas izaugsmes prognozes 2024. gadam kļuvušas piezemētākas, Lietuvā mazliet straujākas

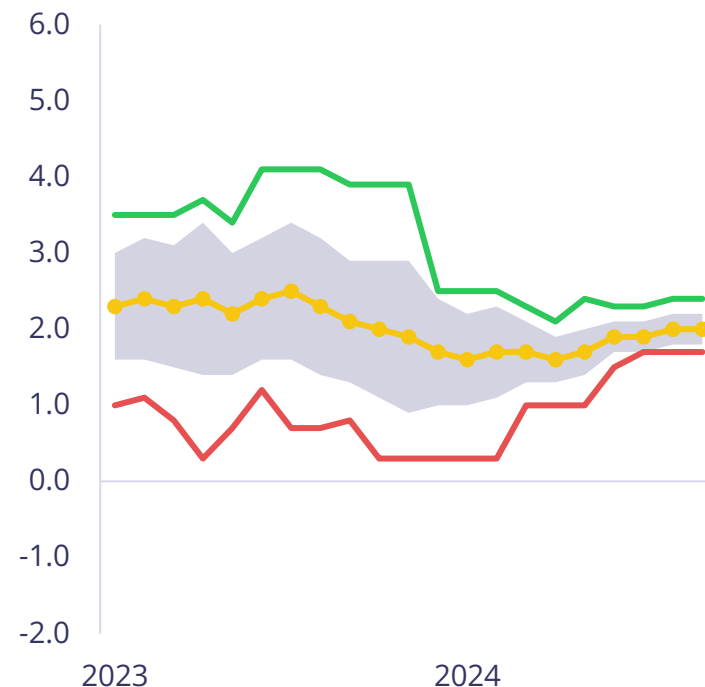
2024. gada Latvijas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

2024. gada Igaunijas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

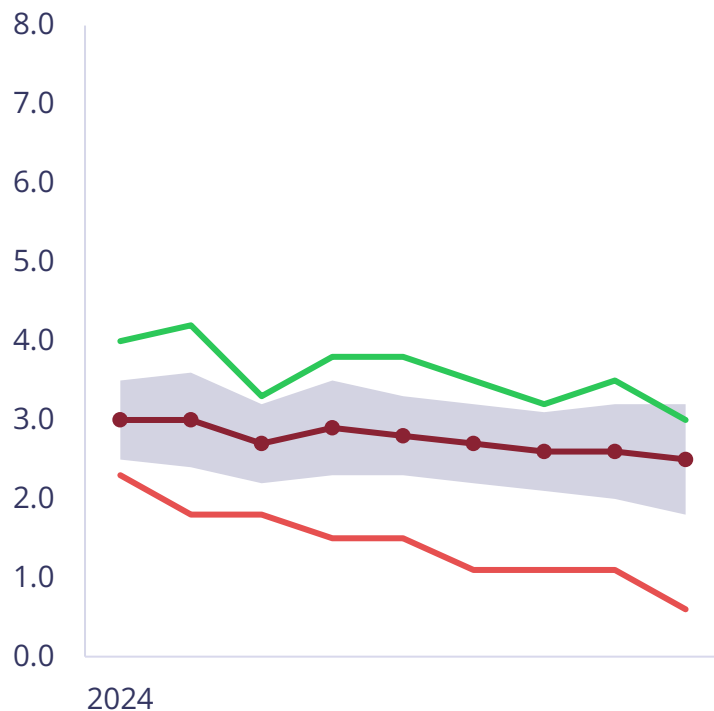
2024. gada Lietuvas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

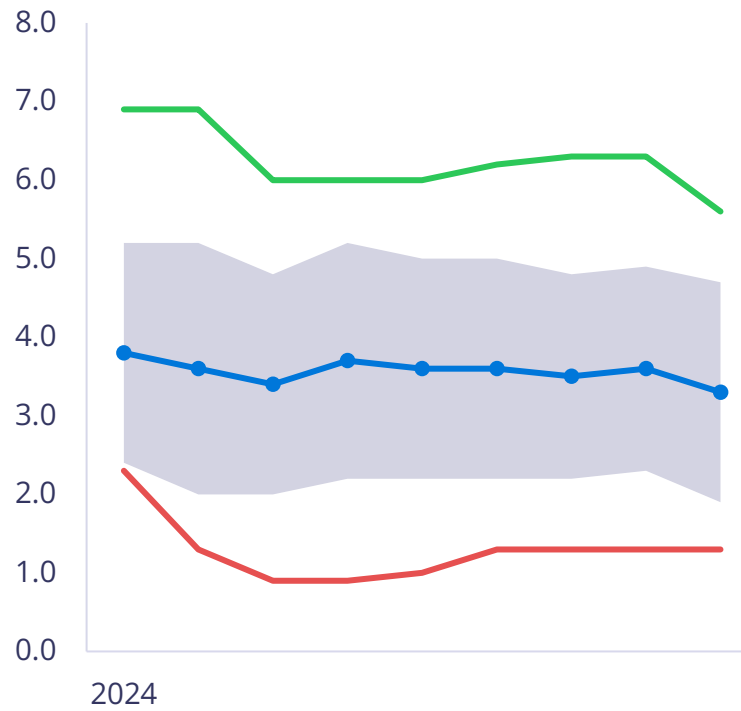
■ Standartnovirze   — Zemākā prognoze   — Augstākā prognoze   ● Vidējā prognoze

Lielākā neskaidrība 2025. gadam ir par Igaunijas attīstību, gada gaitā mazliet vājinājušās Latvijas izaugsmes prognozes

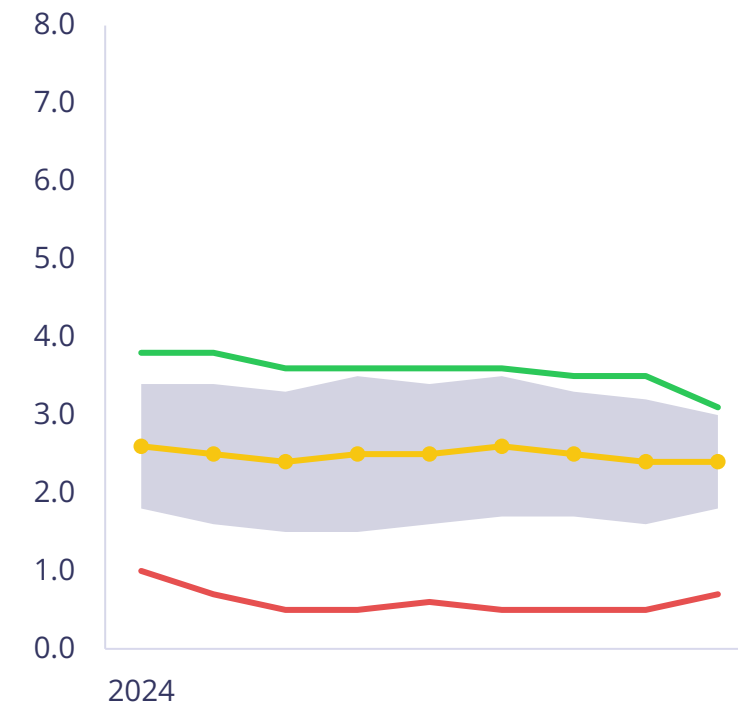
2025. gada Latvijas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

2025. gada Igaunijas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

2025. gada Lietuvas IKP izaugsmes prognoze laika gaitā (%; g/g)

Standartnovirze

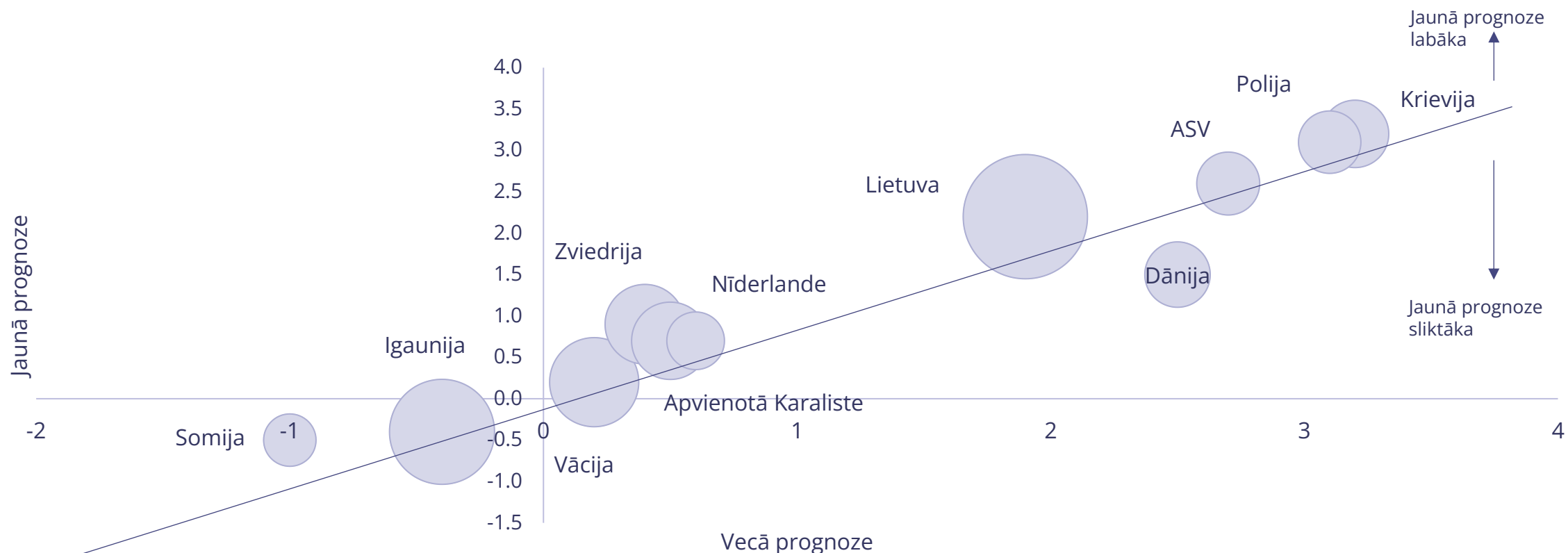
Zemākā prognoze

Augstākā prognoze

Vidējā prognoze

Prognozes partnervalstu ekonomiskajai izaugsmei 2024. gadam nav ļoti būtiski mainījušās

Latvijas nozīmīgāko eksporta partneru IKP prognozes 2024. gadam (%; g/g)

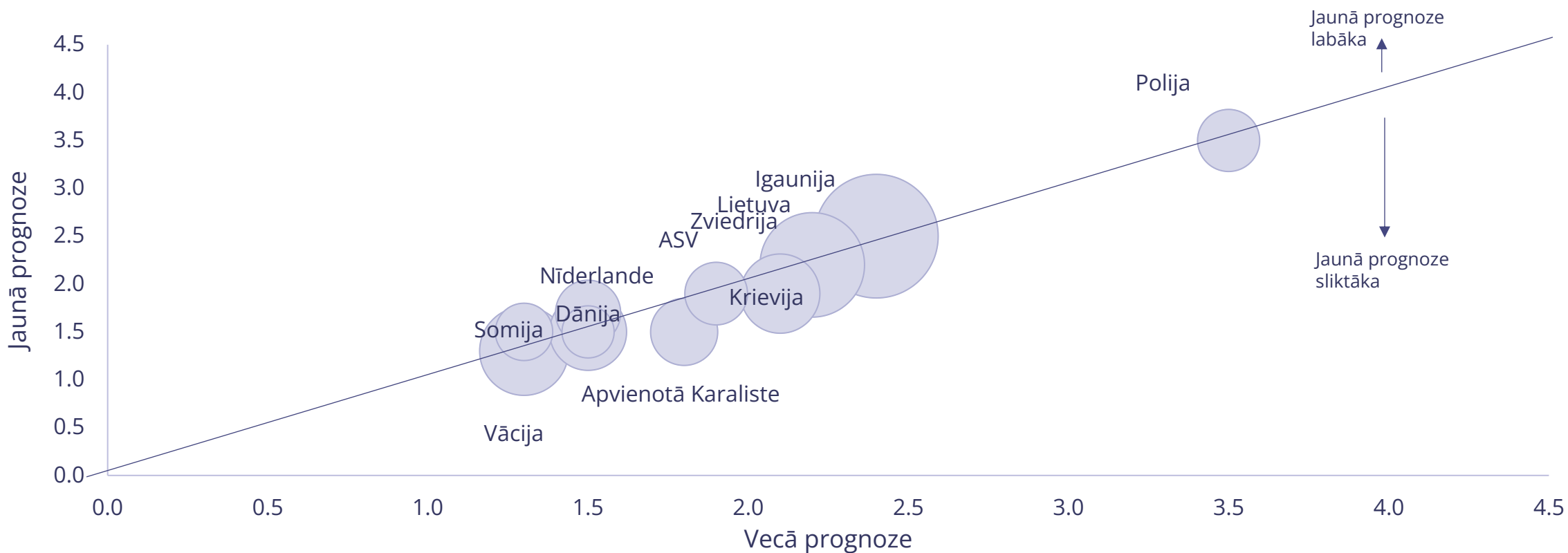
Apļa lielums – īpatsvars Latvijas eksportā.

Avots: Starptautiskais valūtas fonds un Nordea.

Nordea prognozes Ziemeļvalstīm (jaunā - 2024. gada septembris, vecā - 2024. gada aprīlis). Lietuvai – Lietuvas Bankas prognozes. Starptautiskā valūtas fonda prognozes pārējām valstīm (jaunā - 2024. gada vasara, vecā - 2024. gada pavasaris).

Prognozes partnervalstu ekonomiskajai izaugsmei nav ļoti būtiski mainījušās arī 2025. gadam

Nozīmīgāko eksporta partneru IKP prognozes 2025. gadam (%; g/g)

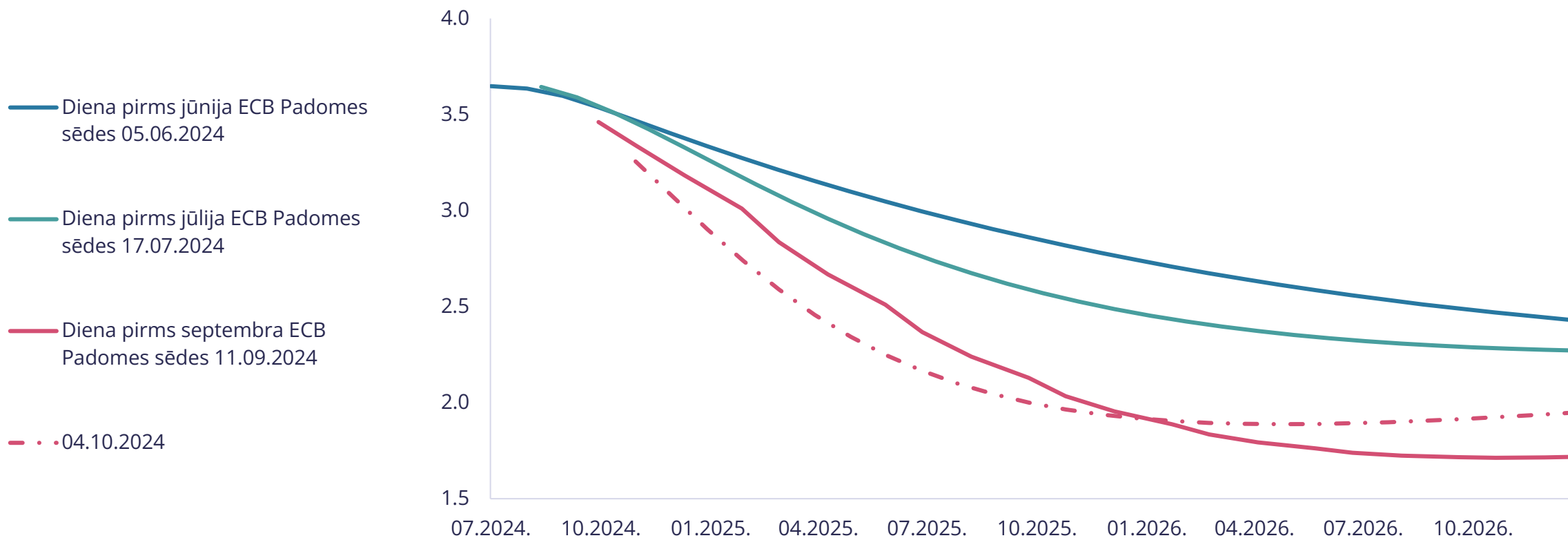

Avots: Starptautiskais valūtas fonds un Nordea.

Nordea prognozes Ziemeļvalstīm (jaunā - 2024. gada septembris, vecā - 2024. gada aprīlis). Lietuvai – Lietuvas Bankas prognozes. Starptautiskā valūtas fonda prognozes pārējām valstīm (jaunā - 2024. gada vasara, vecā - 2024. gada pavasaris).

Finanšu tirgi ceno turpmāku un straujāku procentu likmju samazinājumu

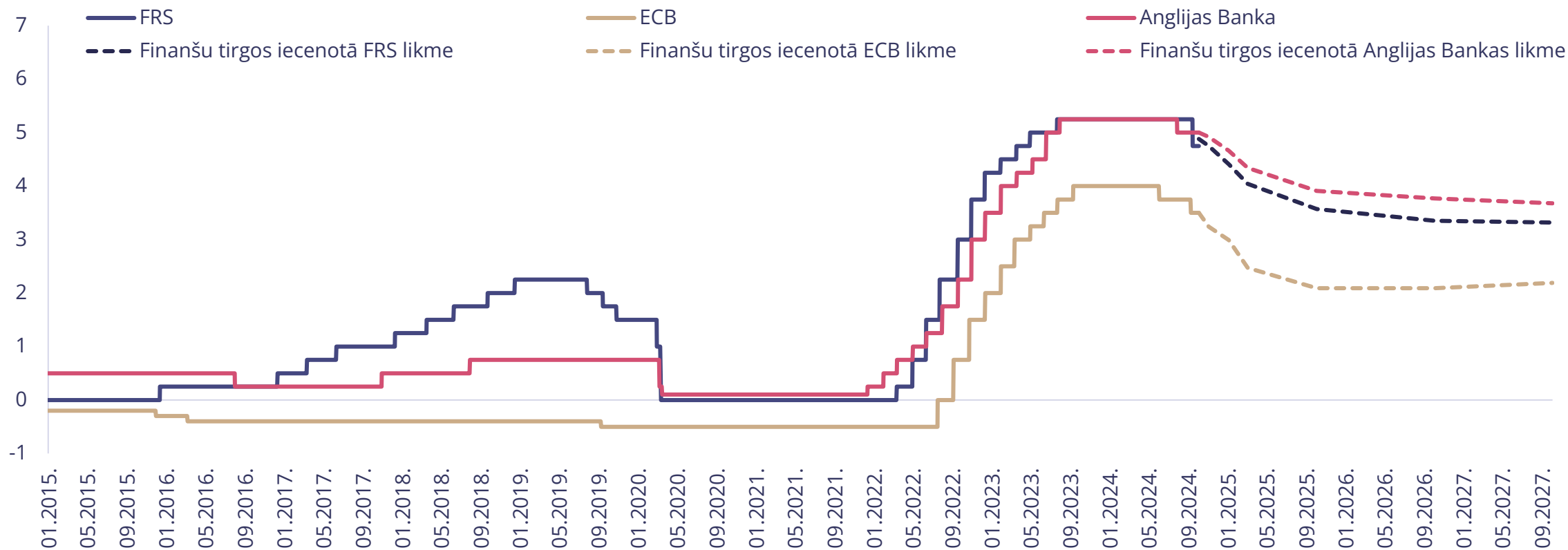
ESTR OIS novērtētās 1 mēneša nākotnes likmes (%)

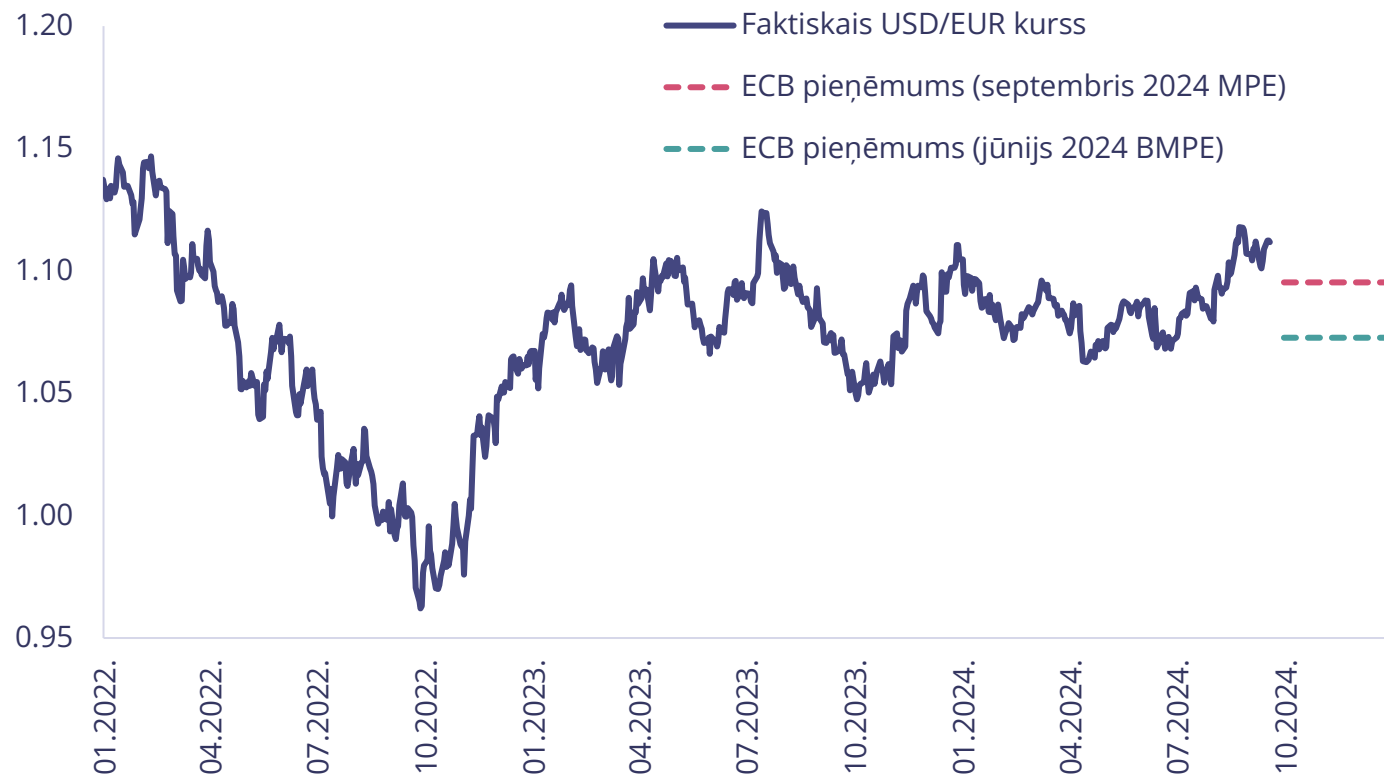
Vadošās centrālās bankas ir sākušas mazināt procentu likmes

Vadošo centrālo banku noteiktās un finanšu tirgos (07.10) iecenotās procentu likmes (%)

Finanšu tirgus gaidas, ka FRS straujāk mazinās procentu likmes veicina eiro nostiprināšanos pret ASV dolāru

EUR/USD faktiskais kurss

Faktori, kas ietekmē EUR/USD valūtas kursu:

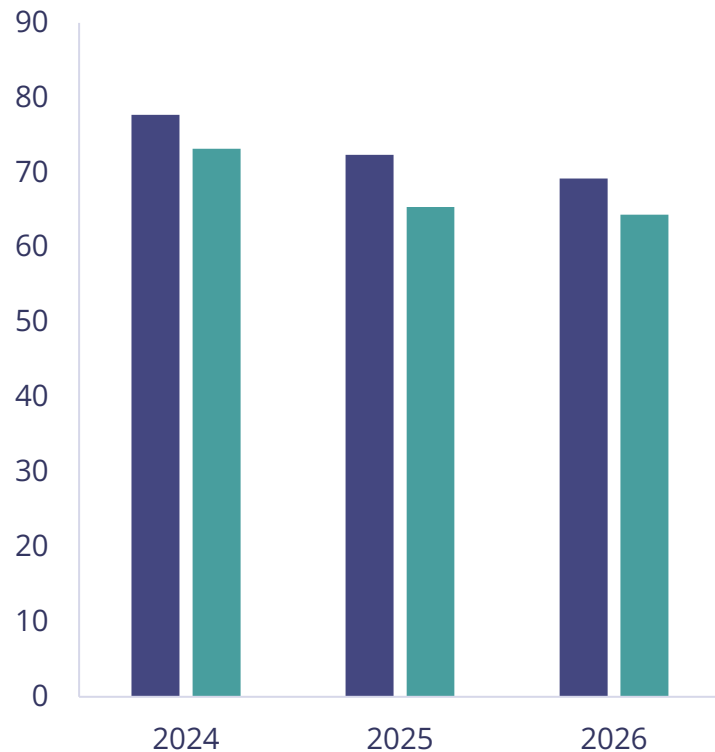
- ASV monetārā politika*
- Eirozonas monetārā politika
- Bez ekonomikas izaugsmes eiro nostiprināšanās varētu būt ļoti ierobežota

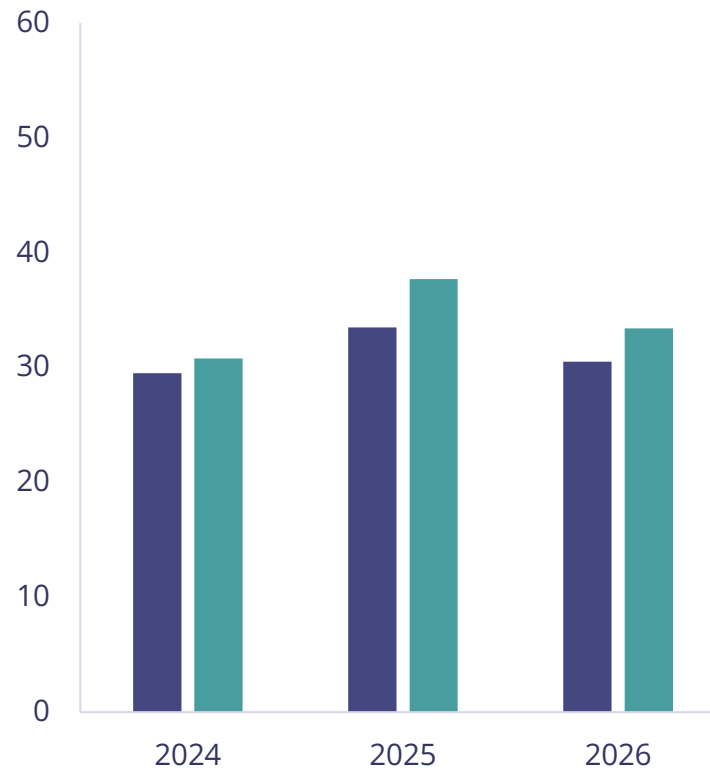
* Bulta uz augšu nozīmē, ka eiro nostiprinās pret ASV dolāru un tas palīdz inflācijai atgriezties mērķa līmenī un otrādi.

Kopš jūnija naftas cenas samazinās, tomēr pēdējās nedēļās situācija mainījusies

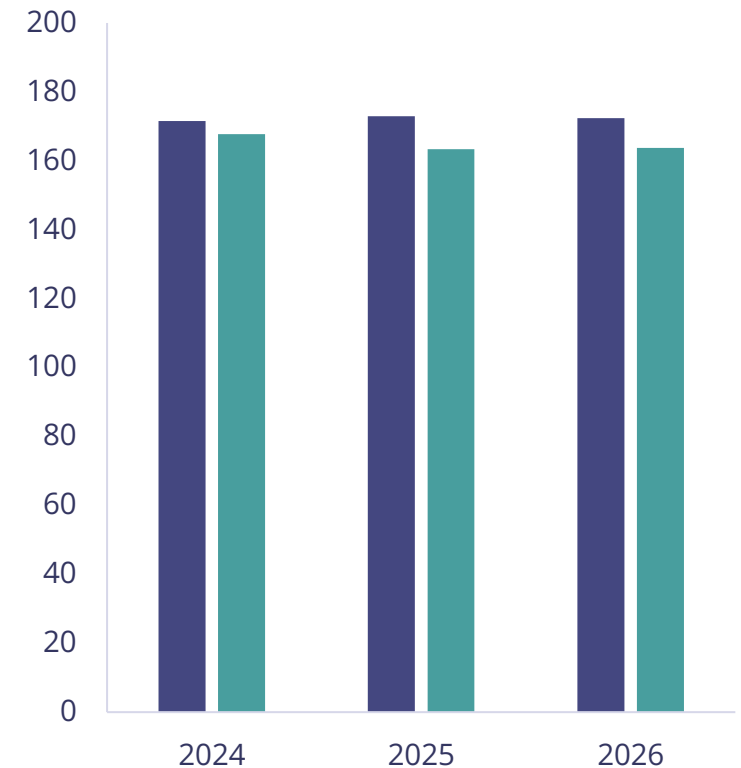
Naftas cenu prognoze (EUR)

Gāzes cena (EUR/MWh)

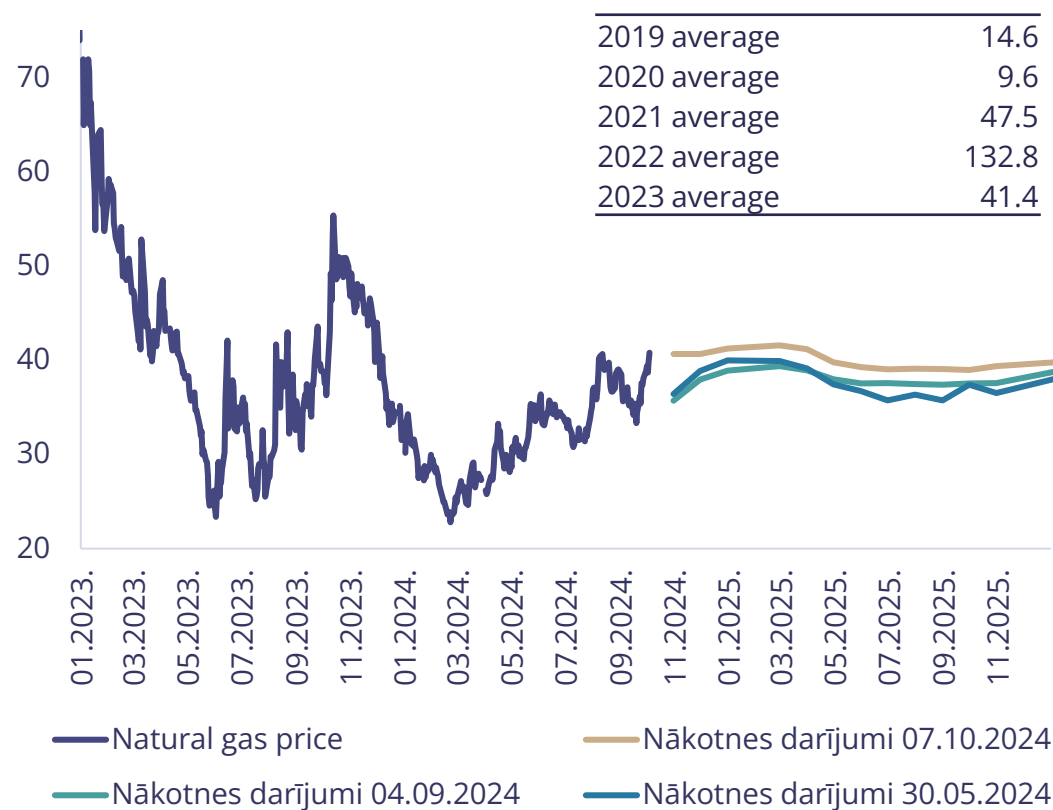
Lauksaimniecības produktu cenas (indekss; 2005=100)

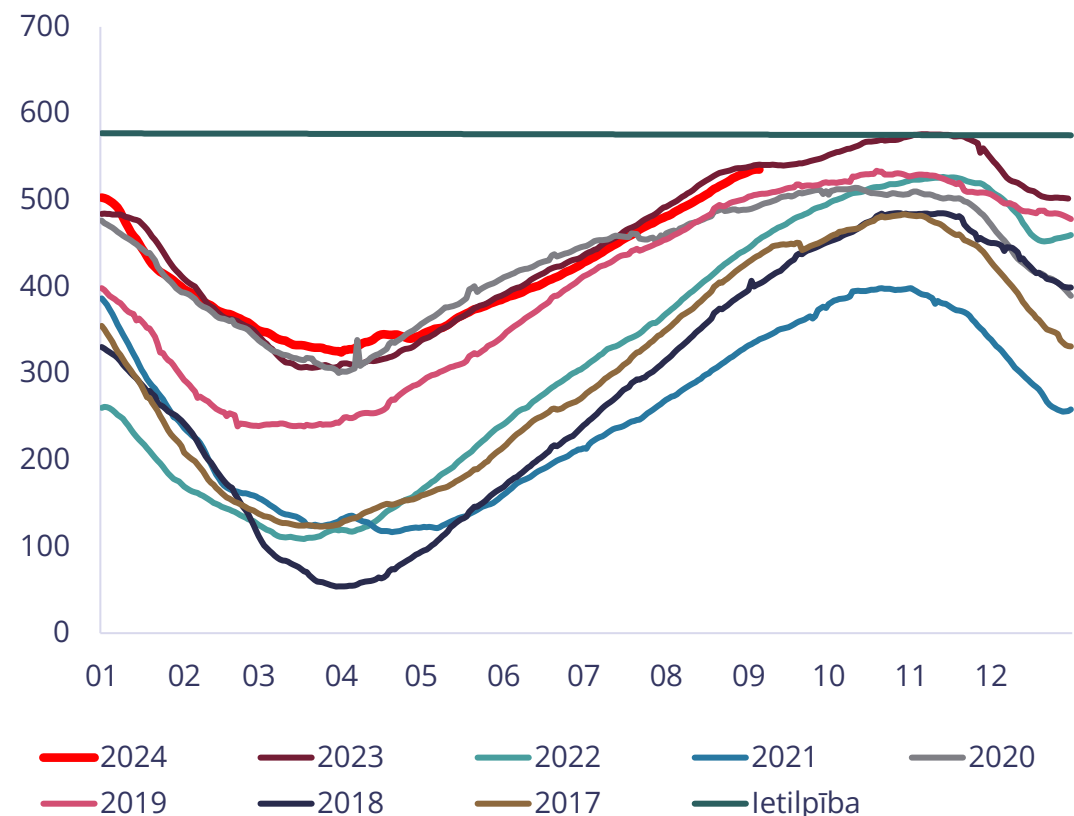
■ Jūnija prognoze ■ Septembra prognoze

Eiropas dabasgāzes krātuves tuvojoties apkures sezonai gandrīz pilnas, tomēr Ukrainas veiksmīgās darbības Kurskas reģionā lika dabasgāzes cenai palielināties

Dabasgāzes cenas Nīderlandes biržā (EUR/MWh)

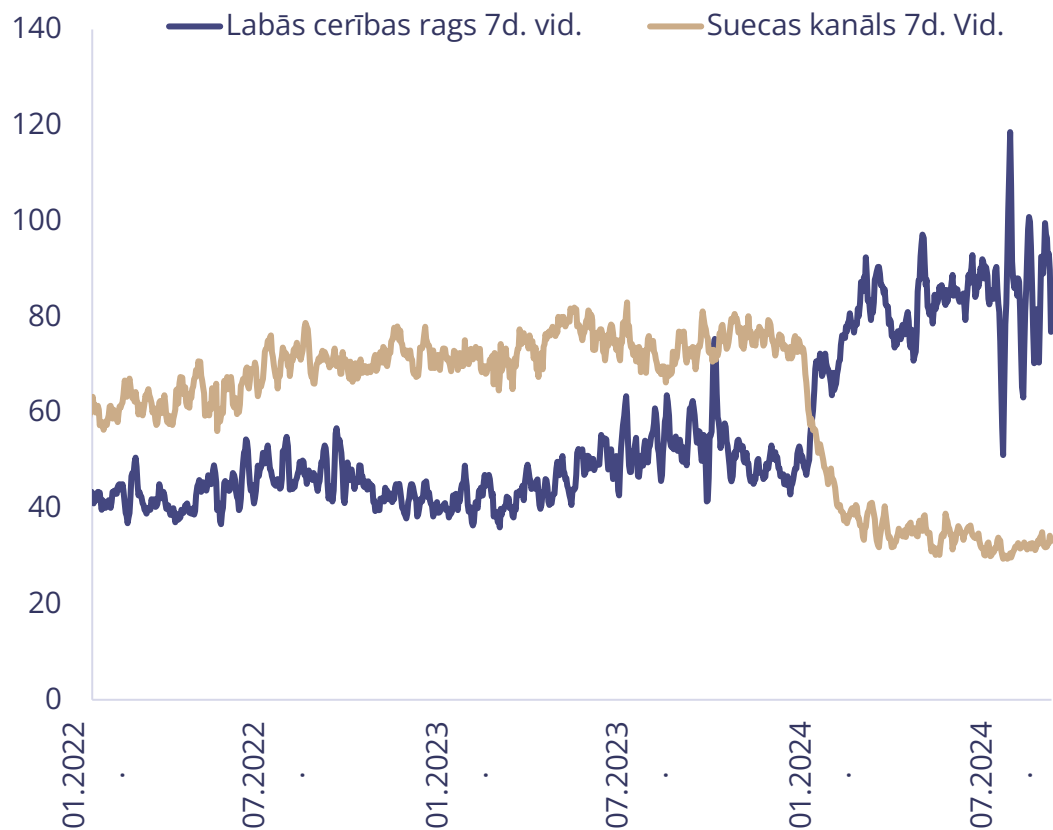

Dabasgāzes krājumu līmenis ES (TWh)

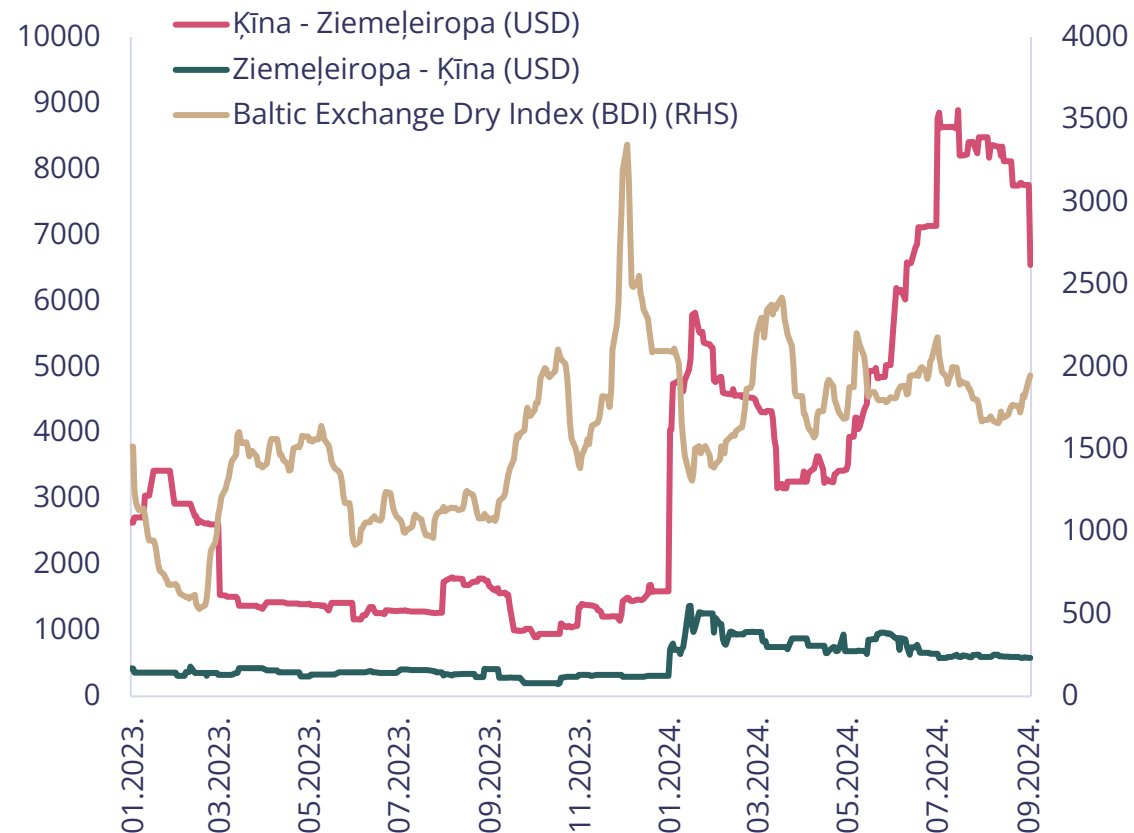

Kuģu satiksmes traucējumi Sarkanajā jūrā turpinās, tomēr konteineru cenu indeksi pamazām samazinās

Kuģu satiksme Sarkanajā jūrā (kuģu skaits)

Konteineru un kuģu fraktēšanas indeksi (dienas dati)

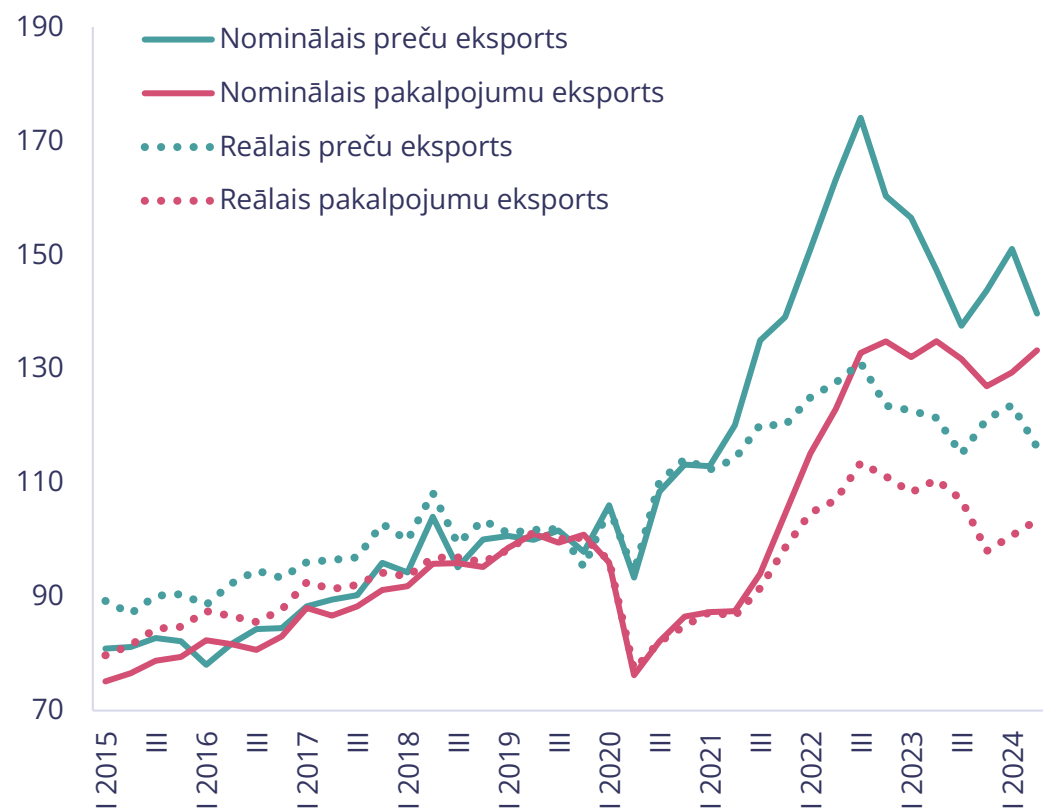
Latvijā

Prognozes sagatavotas, izmantojot līdz 2024. gada 30. septembrim pieejamo informāciju.

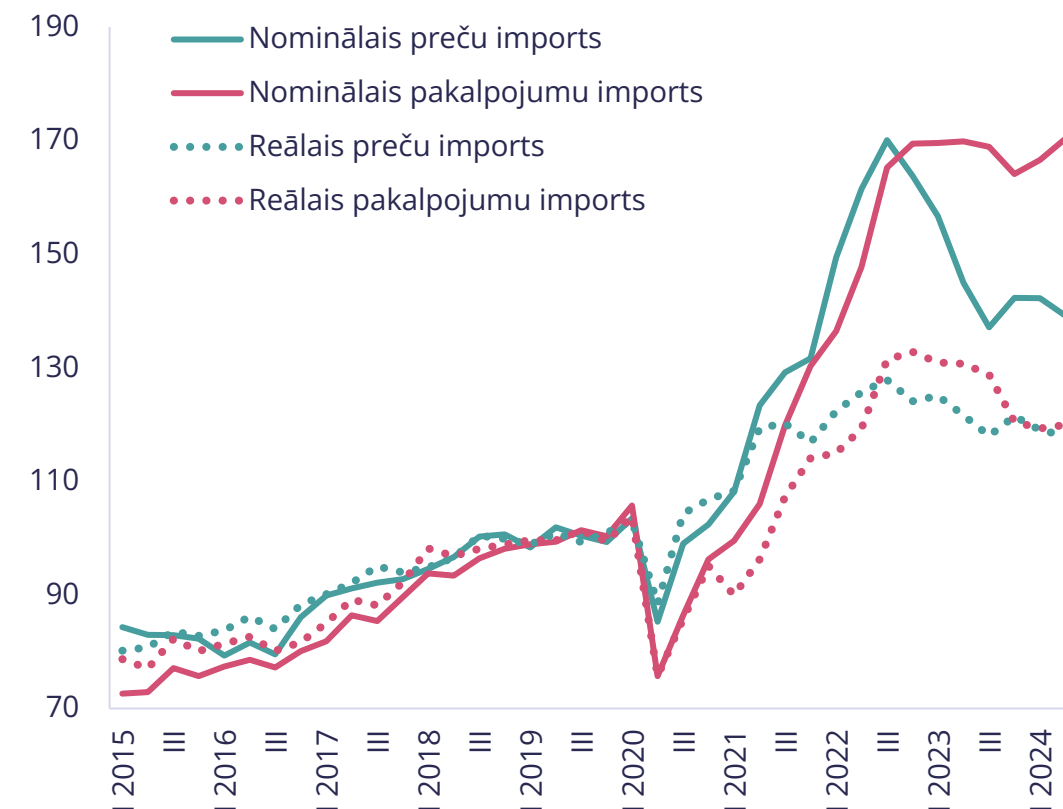

Eksporta apjoms stagnē. Sākotnēji to noteica nelabvēlīgie tirgus efekti, bet aizvien vairāk zāgē konkurētspēja

Preču un pakalpojumu eksports (2019 = 100; s.i.)

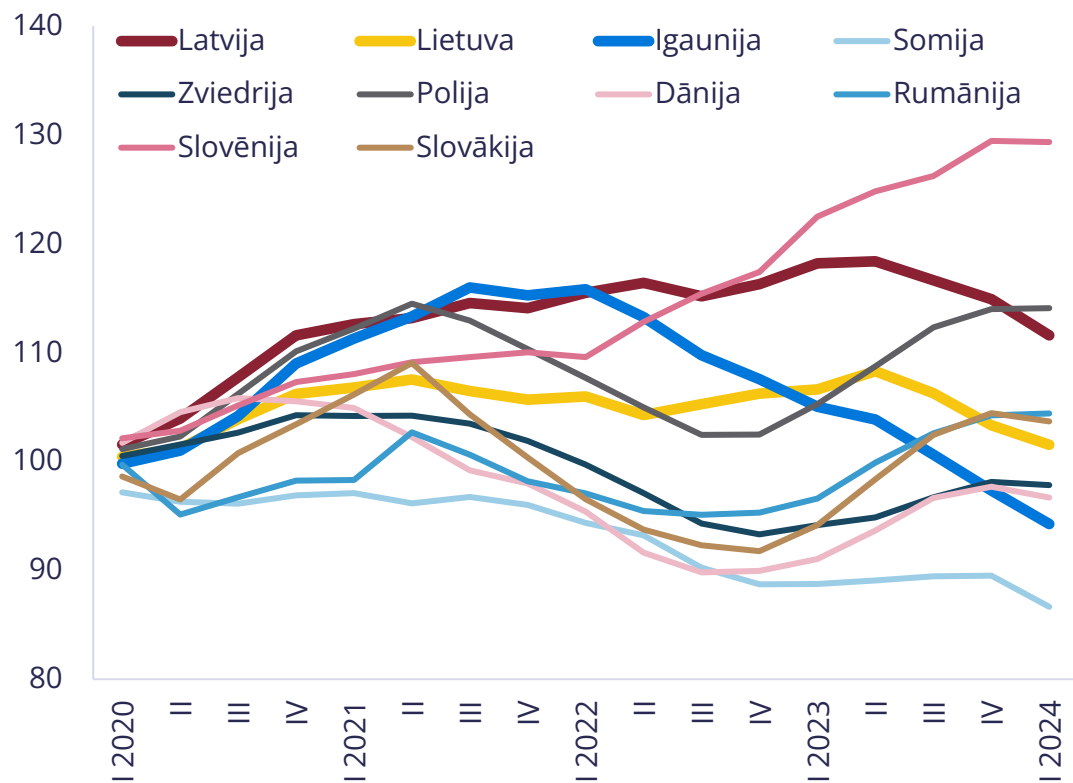

Preču un pakalpojumu imports (2019 = 100; s.i.)

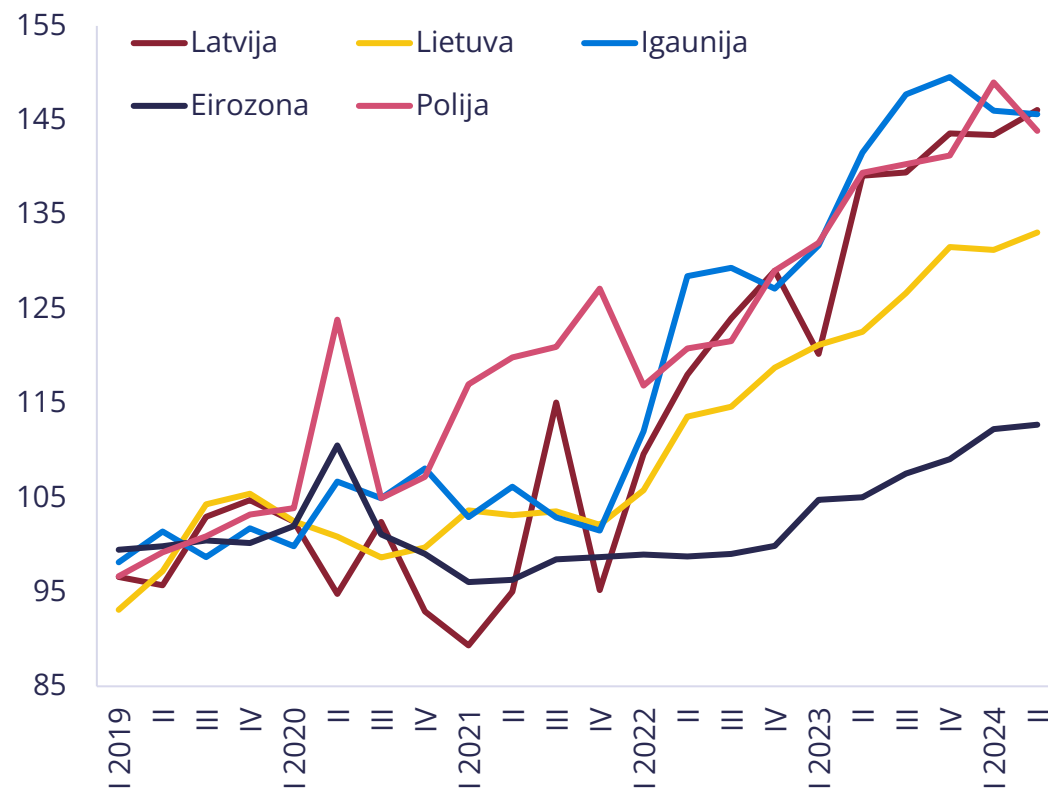

Baltijas valstīs izmaksas augušas visstraujāk – tirgus daļas krīt

Preču tirgus daļas pasaules importā (4 ceturkšņu slīdošais vidējais; 2019=100)

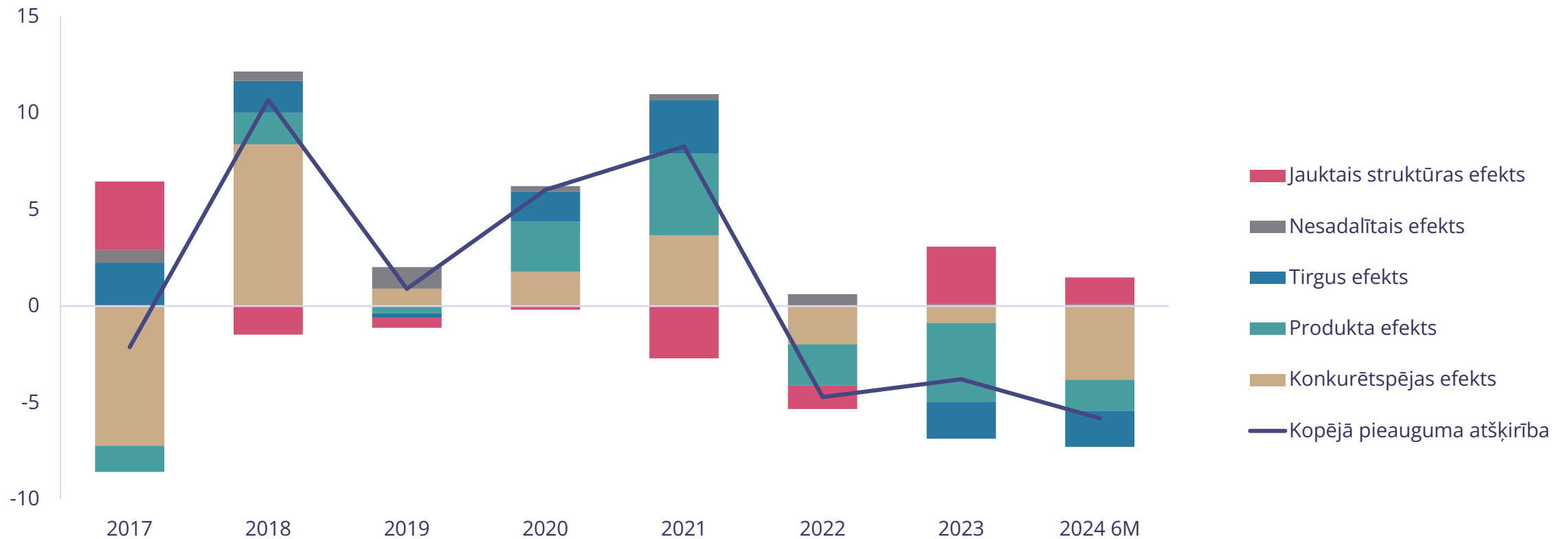
Vienības darbaspēka izmaksas apstrādes rūpniecībā (2019=100)

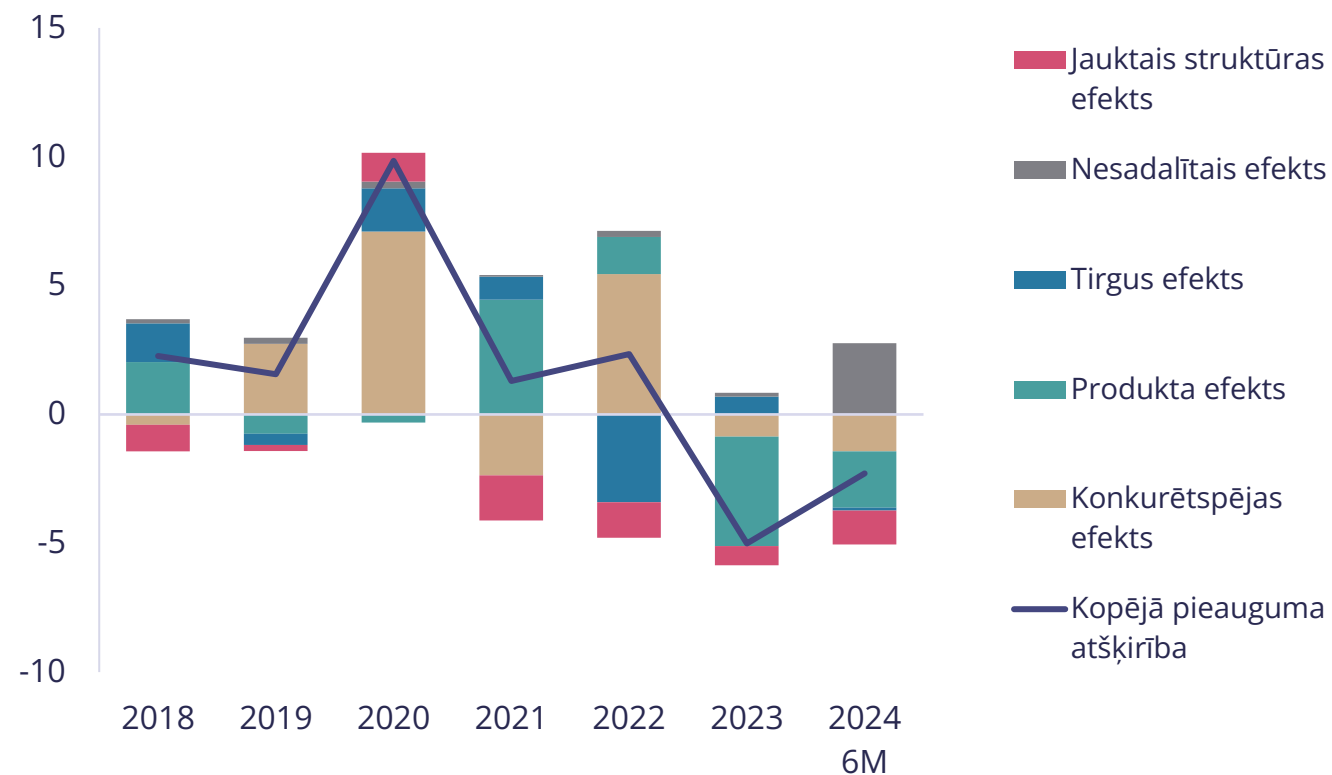
Sākotnēji Latvijas tirgus daļa ruka eksporta struktūras dēļ, bet arvien vairāk sāk izpausties konkurētspējas kritums

Latvijas preču eksporta pieauguma tempa atšķirība no pasaules importa (12m / 12m slīdošais vidējais; %; devumi; pp)

Baltijas kaimiņiem situācija visumā līdzīga

Lietuvas preču eksporta pieauguma tempa atšķirība no pasaules importa (12m / 12m slīd.vid.; %, devumi; pp)

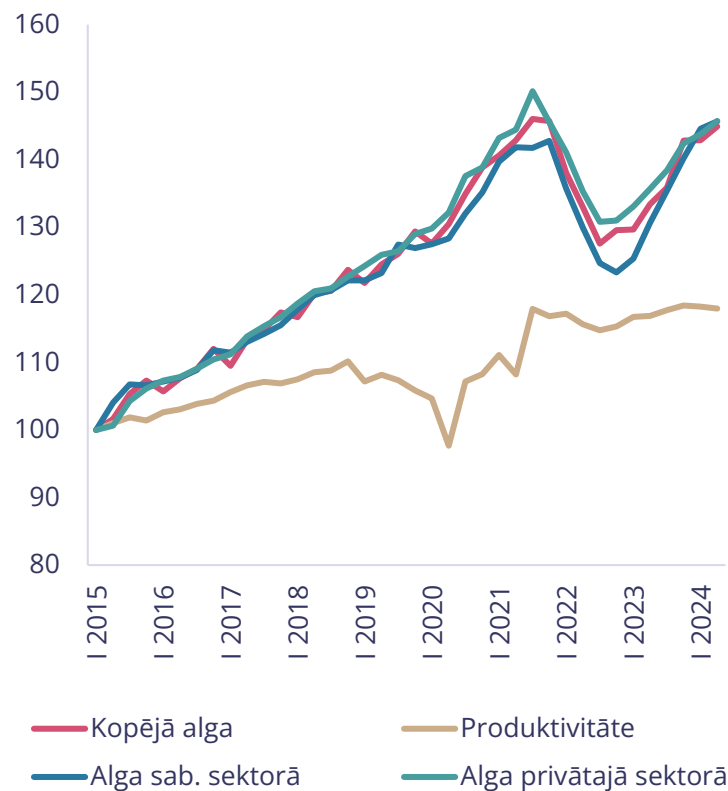

Igaunijas preču eksporta pieauguma tempa atšķirība no pasaules importa (12m / 12m slīd.vid.; %, devumi; pp)

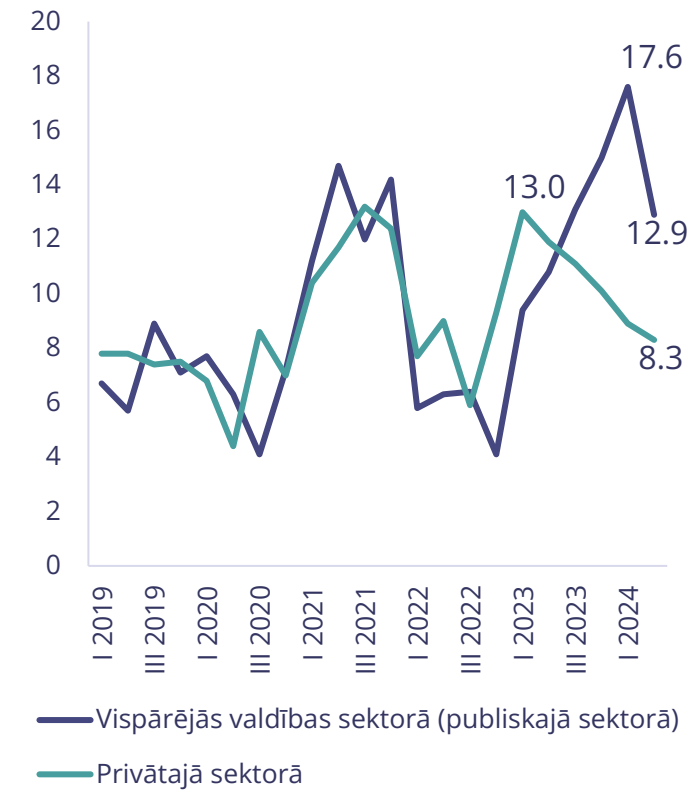

Algas būtiski apsteidz produktivitāti; operatīvajos datos algu dinamika saglabājas augsta

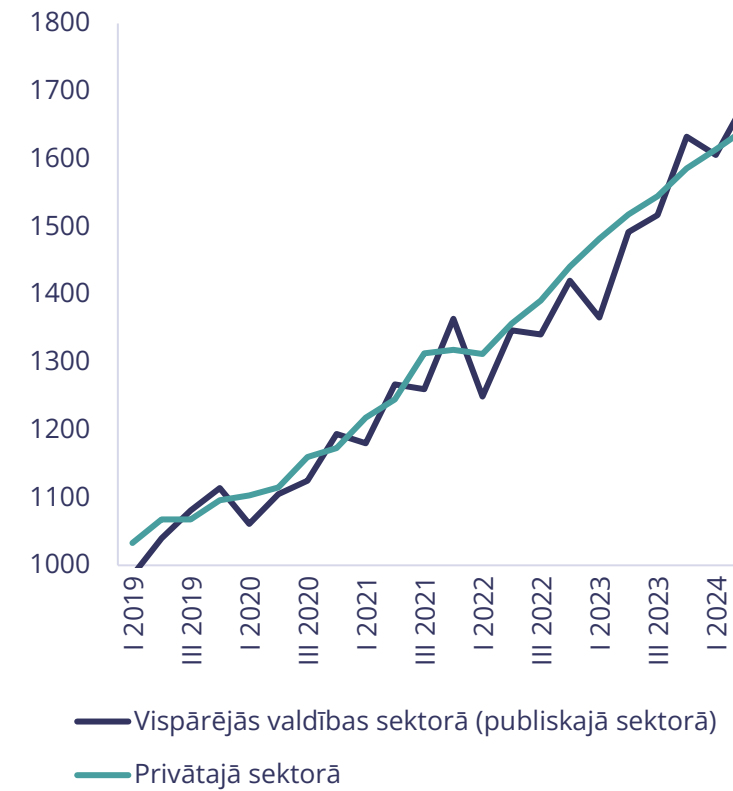
Alga un produktivitāte
(sez. koriģ. dati; indekss; I 2015 = 100)

Alga privātajā un sabiedriskajā sektorā (g/g; %)

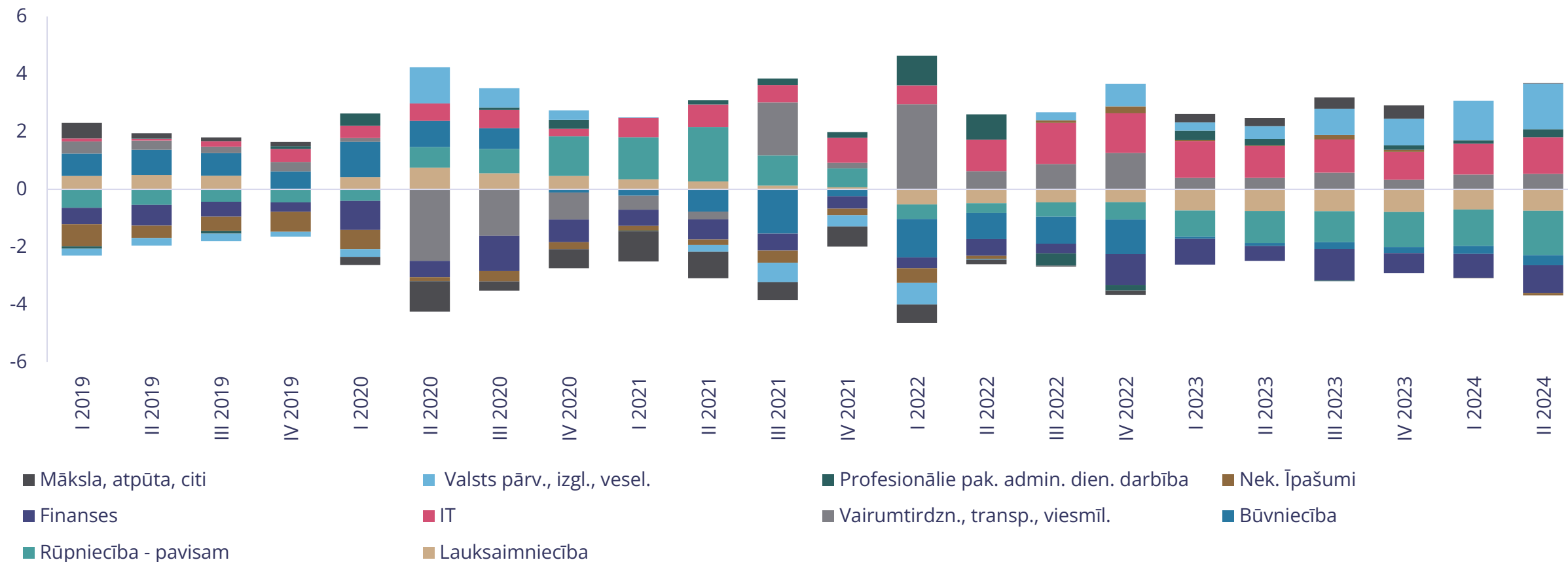

Vidējā alga pa sektoriem (EUR)

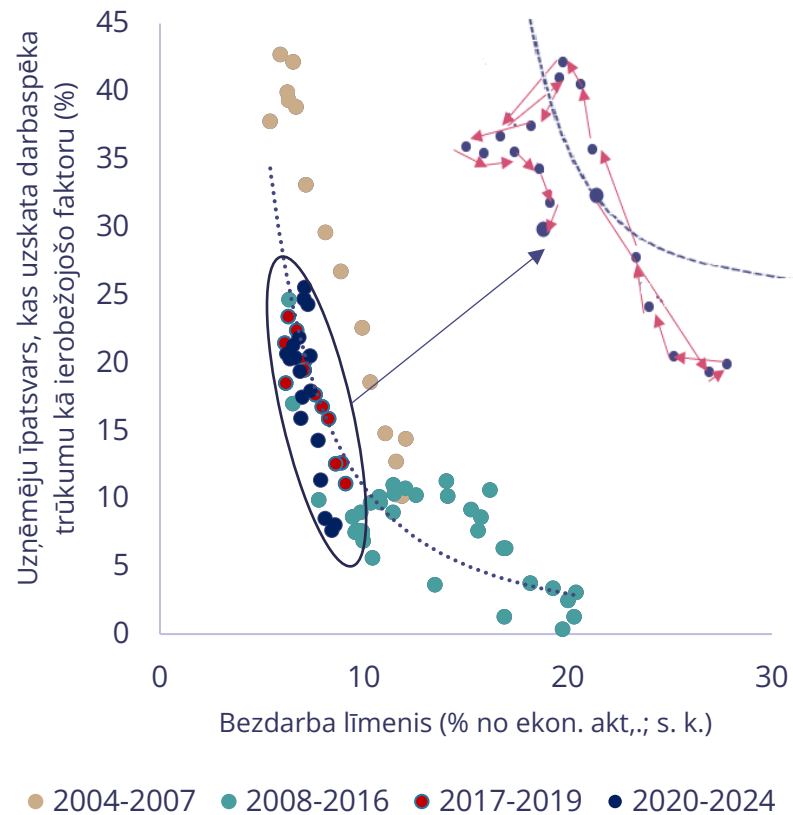
Produktivitāte aug vien zināšanu ietilpīgajos pakalpojumos

Produktivitātes strukturālās pārmaiņas pret 2011.-2024. gadu vidējo (pp)

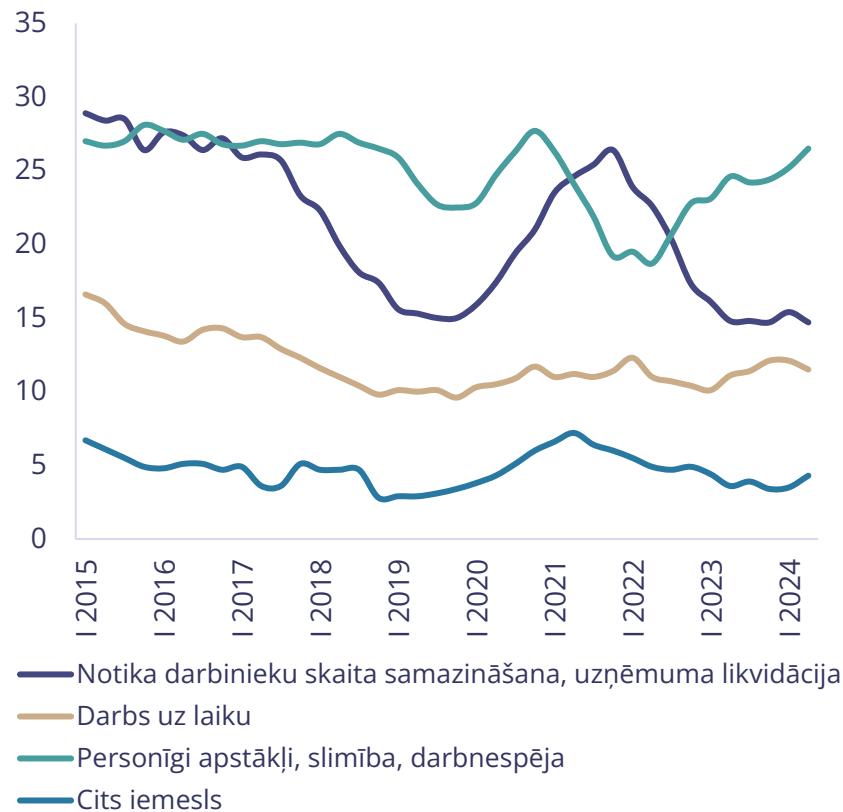

Darba tirgus ciešums īstermiņā nedaudz mazinās; neaktivitāti palielina slimības, mācības un personiski iemesli

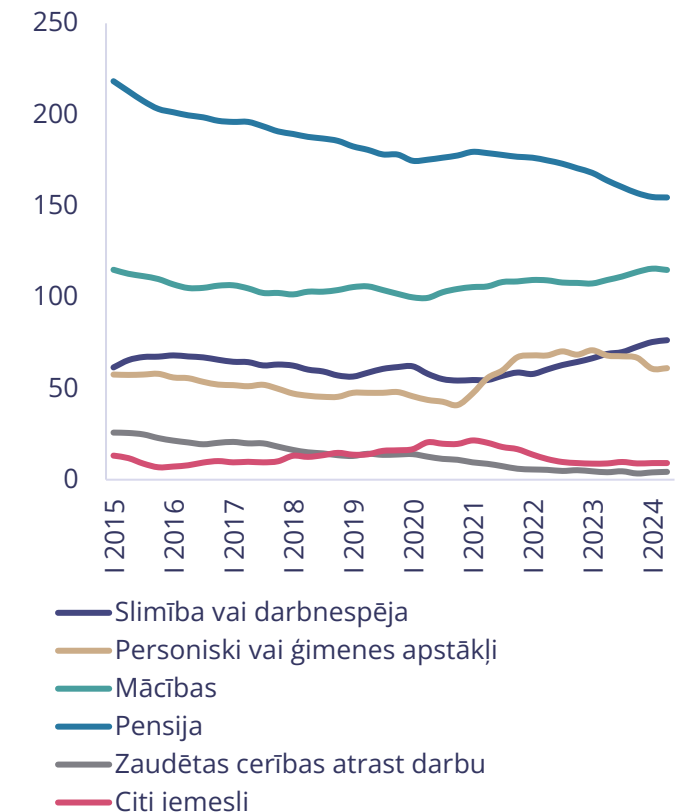
Beveridža likne (2004. – 2024. gadā)

Bezdarbnieki pēc darba pārtraukšanas iemesla (tūkst.; 4. cet. vidējais)

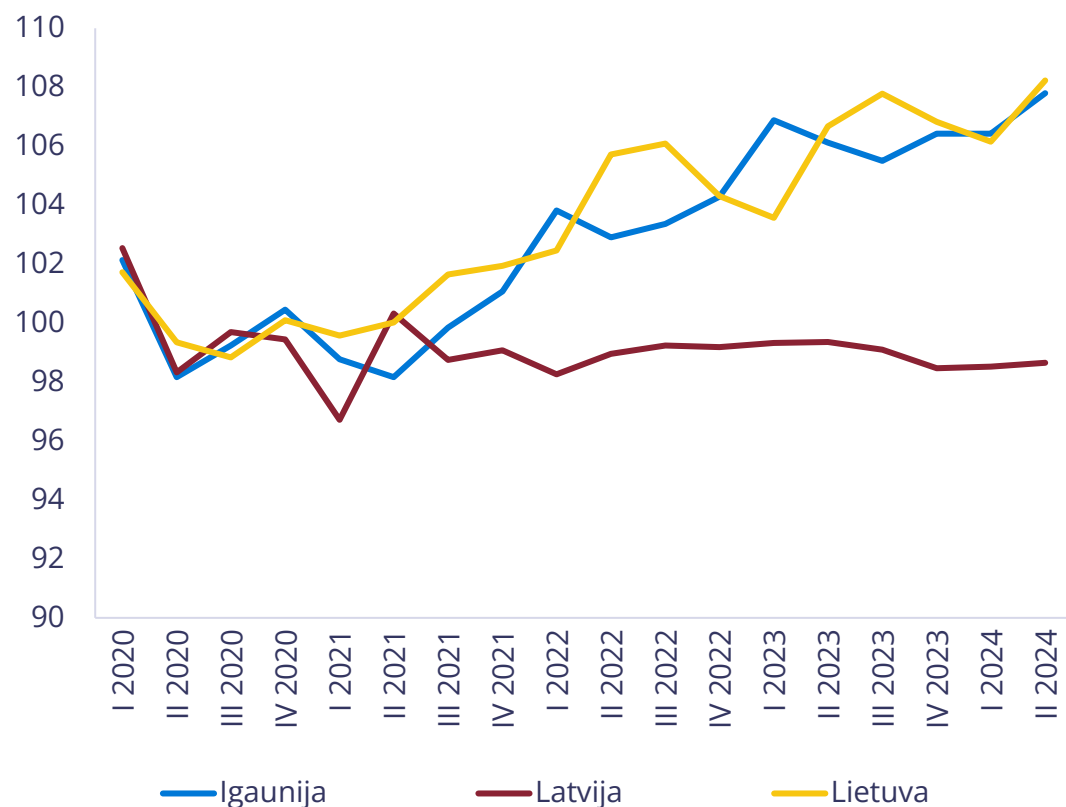

Neaktīvie pēc darba nemeklēšanas iemesla (tūkst.; 4. cet. vidējais)

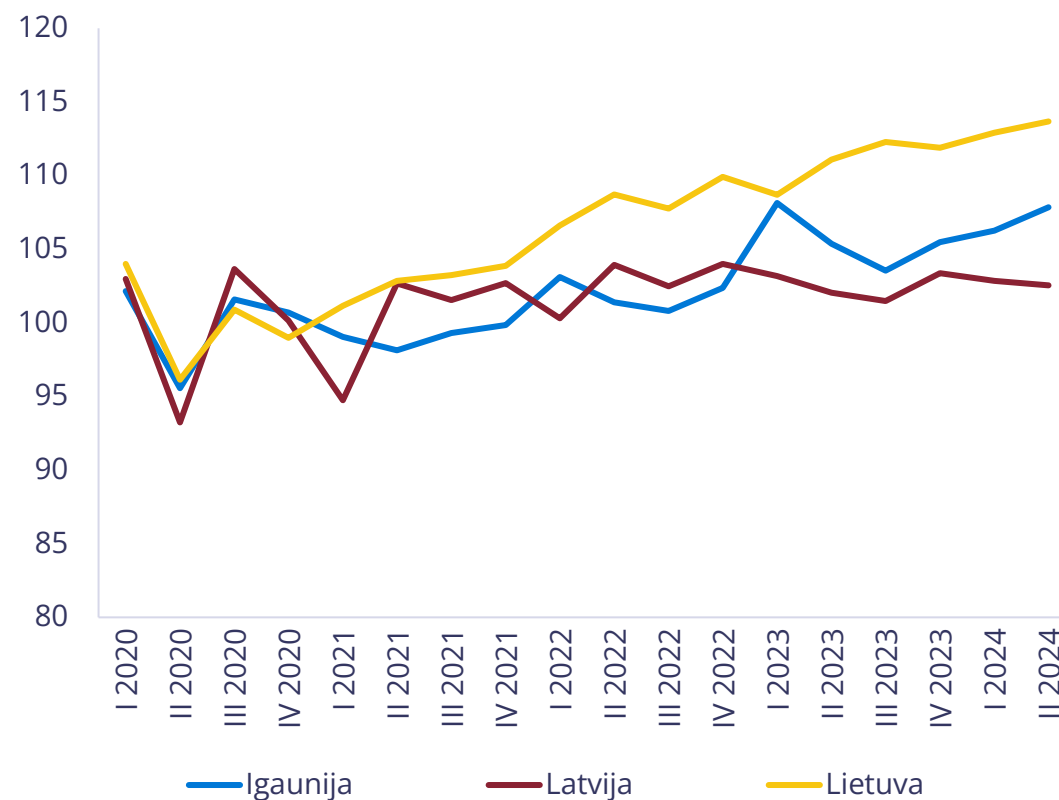

Latvijas nodarbinātība izkritusi ārpus Baltijas konteksta

Nodarbināto skaits (indekss; sez. koriģ.; 2020 = 100)

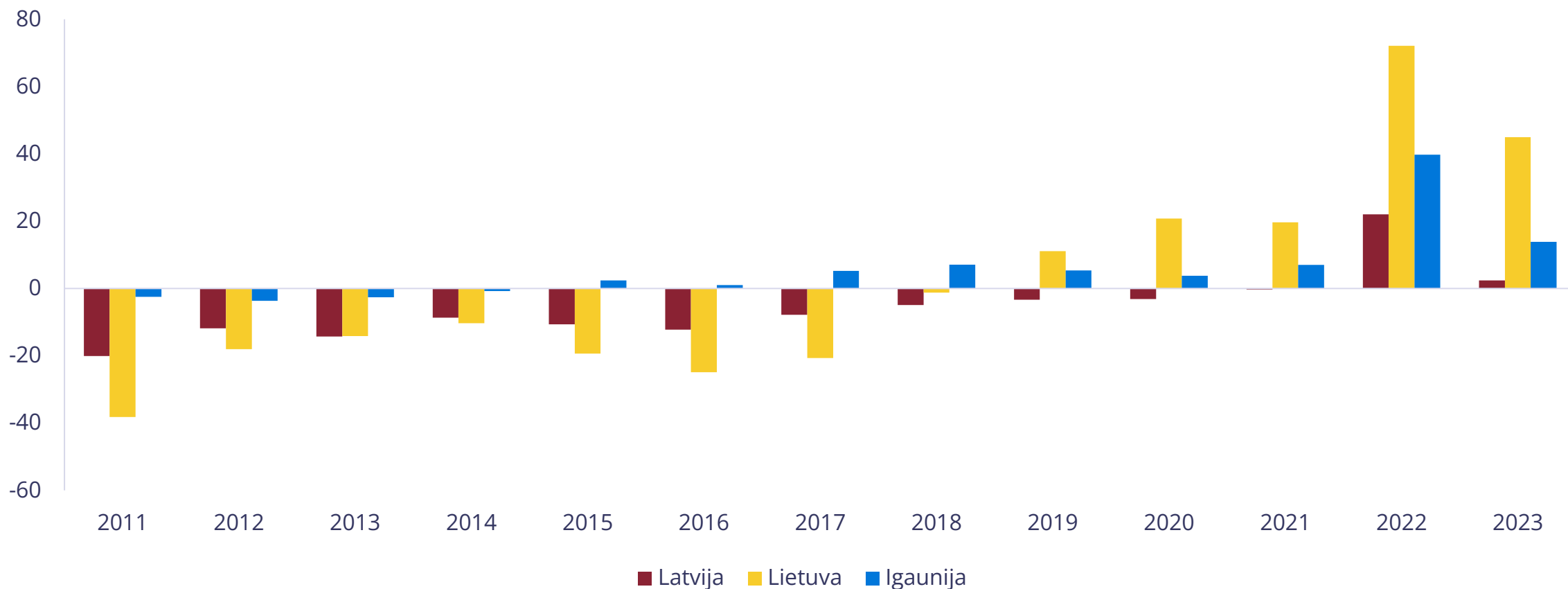

Nostrādātās stundas (indekss; sez. koriģ.; kopējā nodarbinātība; 2020 = 100)

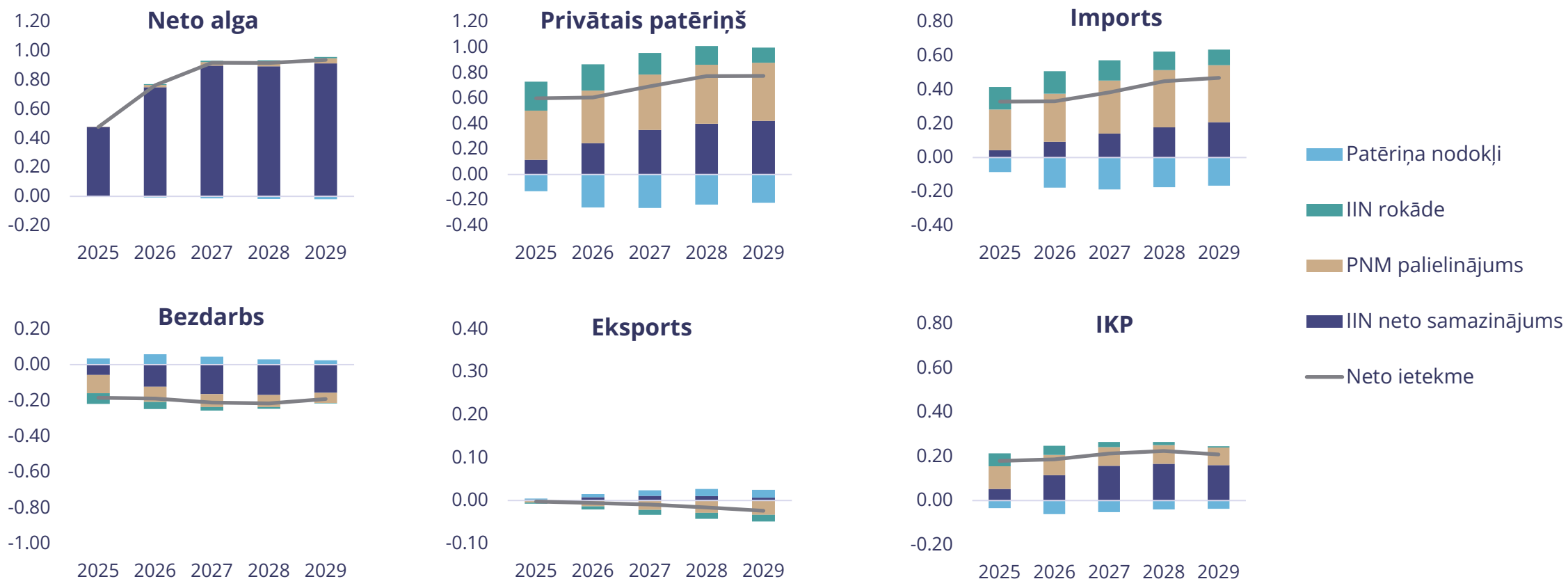
Kaimiņi veiksmīgāk piesaista darbaspēku no ārvalstīm

Neto migrācija Baltijas valstīs (tūkst.)

Plānotās nodokļu pārmaiņas konkurētspēju diemžēl neuzlabos

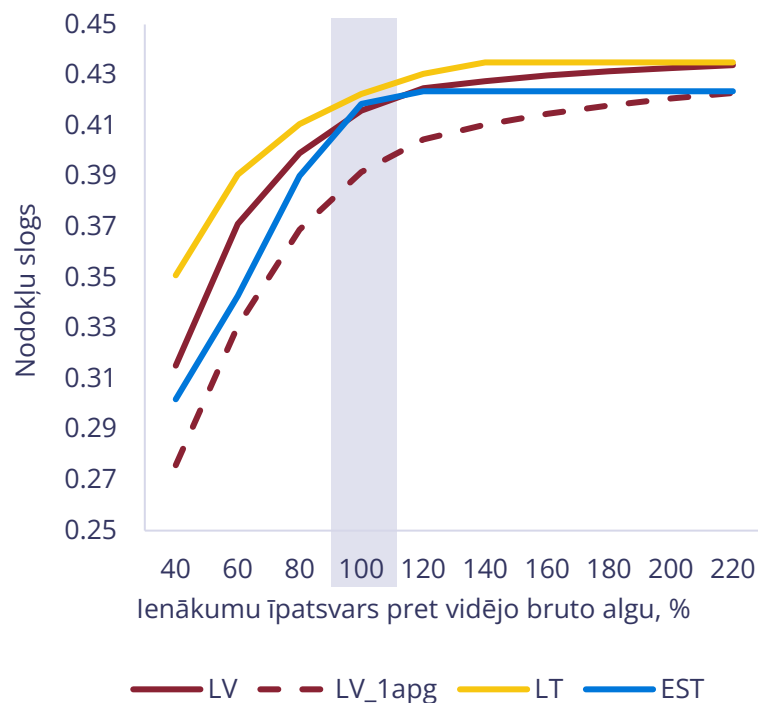
Valdības izskatītā nodokļu scenārija makroekonomiskā ietekme (kumulatīvās pārmaiņas %; bezdarbam - pp)

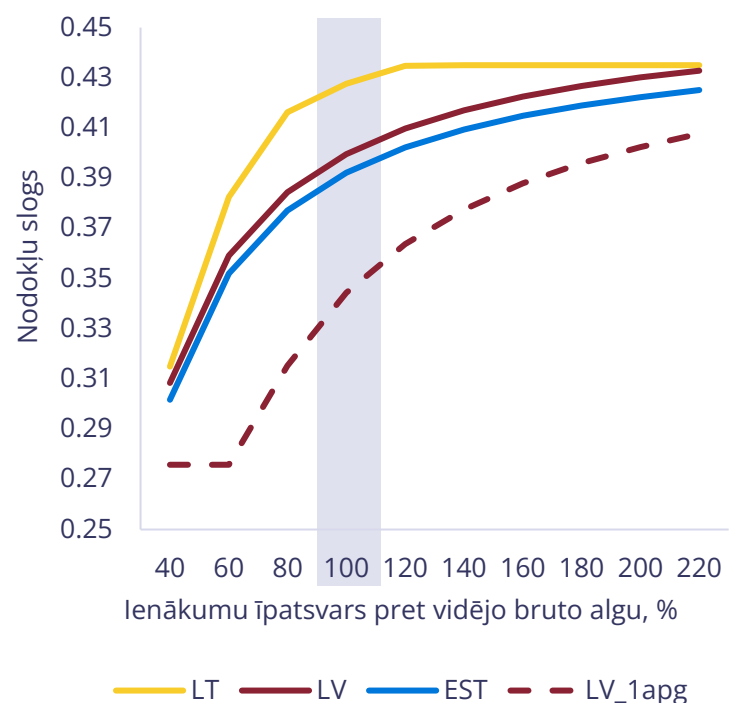

Salīdzinot salīdzināmas lietas, jau šobrīd visai plašā algu spektrā darbaspēka nodokļu slogs nav augstāks nekā kaimiņiem

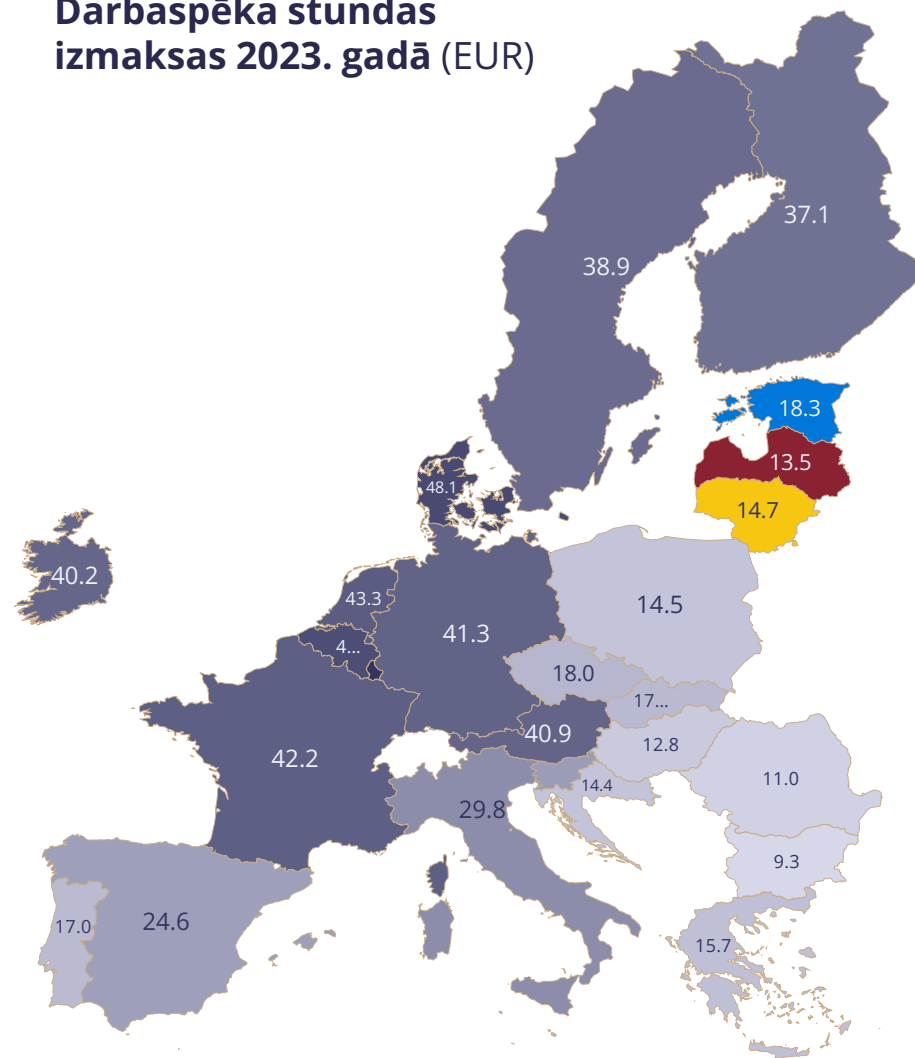
Nodokļu slogs 2024. gada 2. cet.
(Īpatsvars pret kopējām darbaspēka izmaksām)

Nodokļu slogs Baltijā 2026. gadā
(Īpatsvars pret kopējām darbaspēka izmaksām)*

Darbaspēka stundas izmaksas 2023. gadā (EUR)

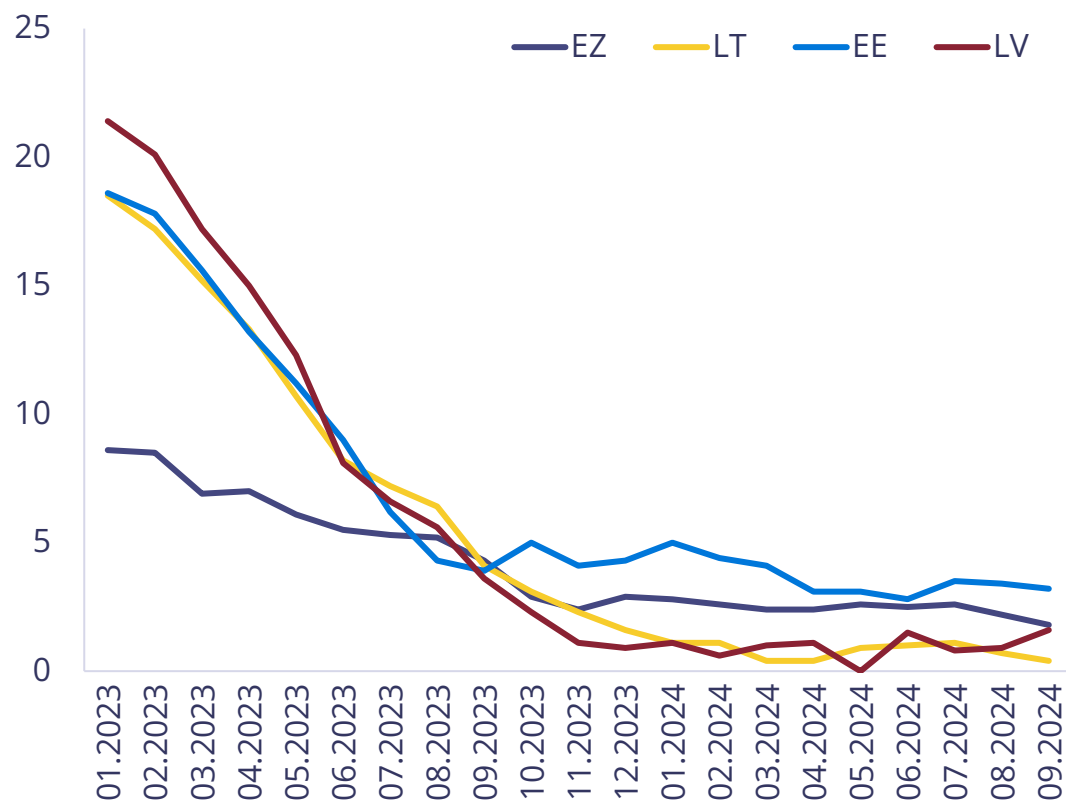

* Pieņēmums Lietuvai ietver vidējās algas kāpumu pie nemainīgas nodokļu politikas. Pieņēmums Igaunijā ietver vidējās algas kāpumu, izziņotās un iniciētās nodokļu reformas.

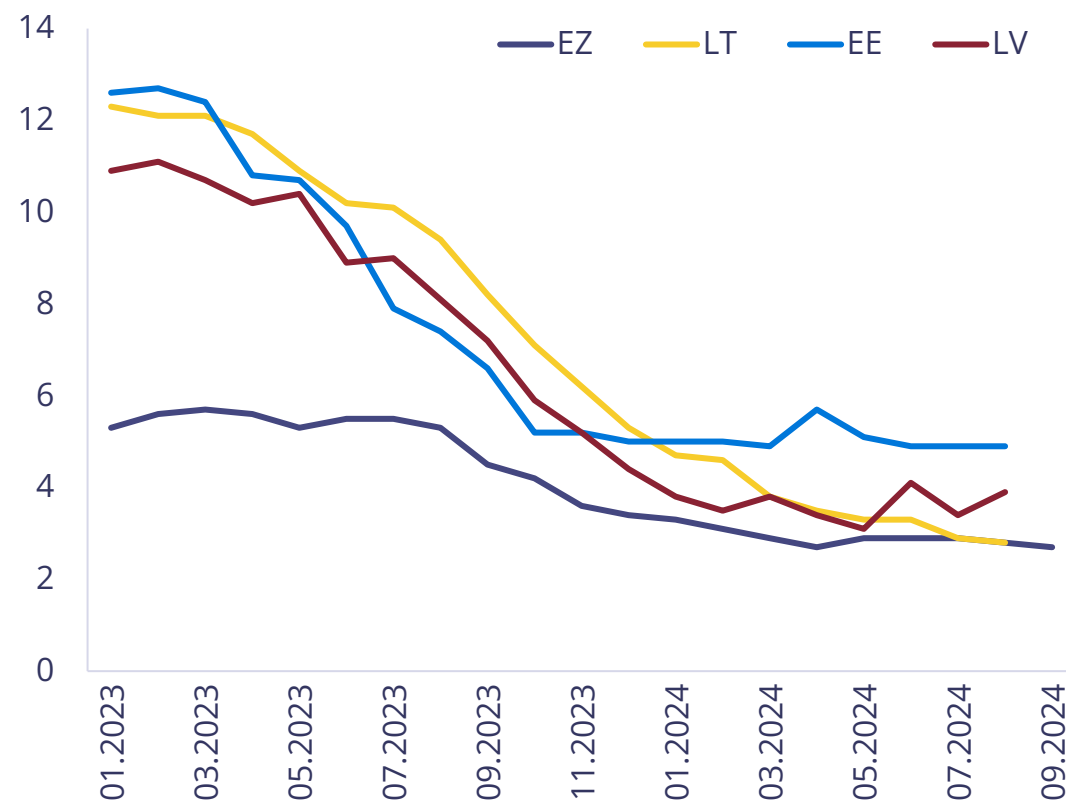
Avots: [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#), vidējās algas prognozes no [Latvijas Finanšu ministrija](#) (jūlijs, 2024), [Igaunijas Finanšu ministrija](#) (septembris, 2024), [Lietuvas Finanšu ministrija](#) (jūnijs, 2024), Latvijas Bankas aprēķini.

Inflācija Latvijā – viena no zemākajām eirozonā. Samazinājusies arī pamatinflācijas plaisa

Inflācija (g/g; %)

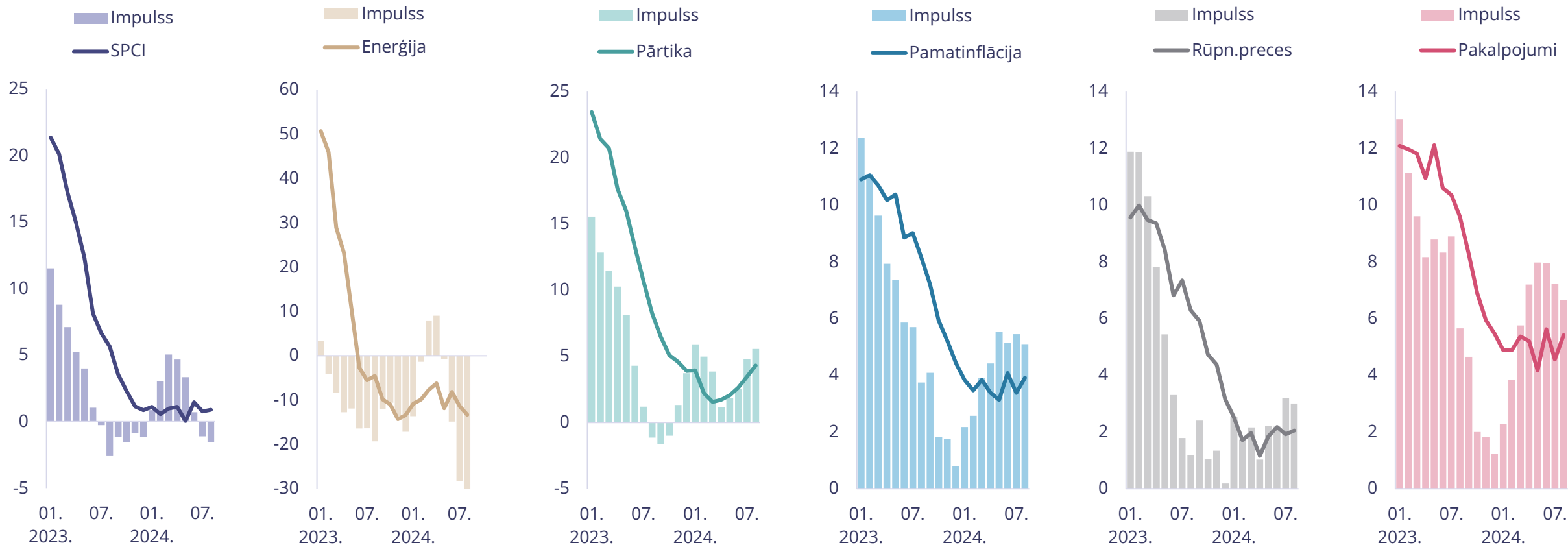

Pamatinflācija (g/g; %)

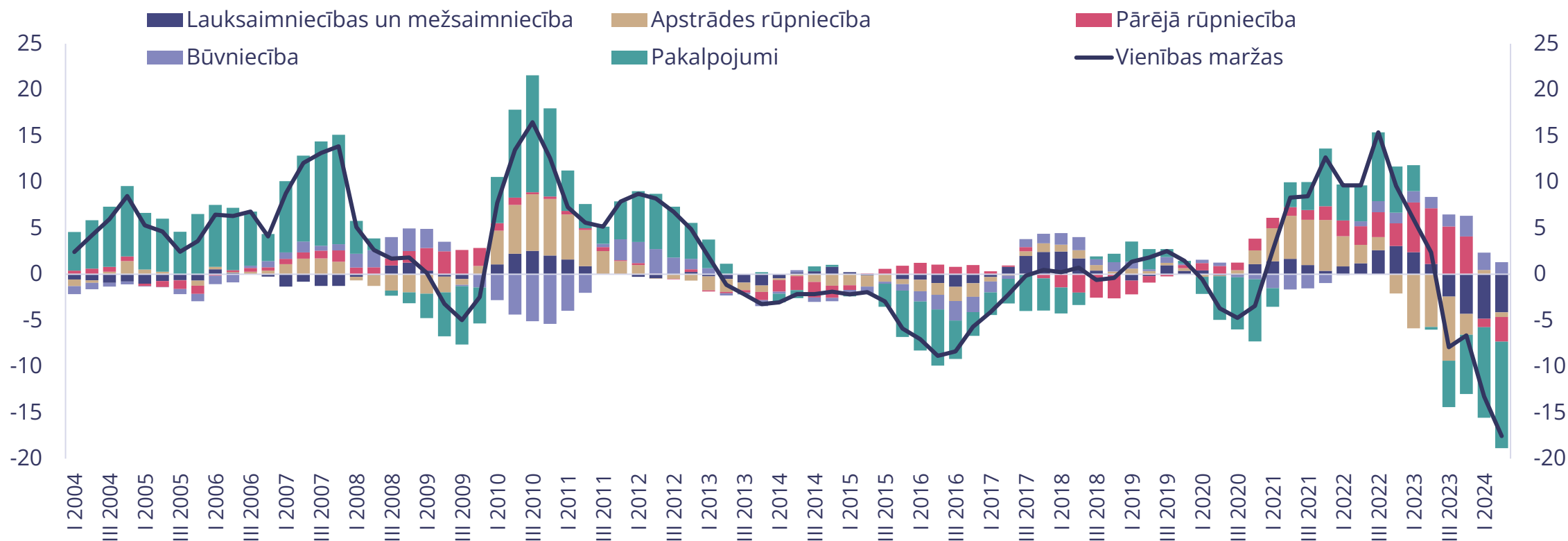
Kopējā inflācija zema, bet pakalpojumu cenas saglabā noturīgi augstu pieaugumu

SPCI komponenti (g/g; % un 3m/3m anualizēti g/g; %)

Produkcijas vienības peļņas dinamika kļuvusi negatīva vairākumā nozaru, spiedienam uz pamatinflāciju vajadzētu turpināt mazināties

Vienības peļņas sadalījums pa nozarēm (4-cet. slīdošais vidējais; g/g; % un devumi)

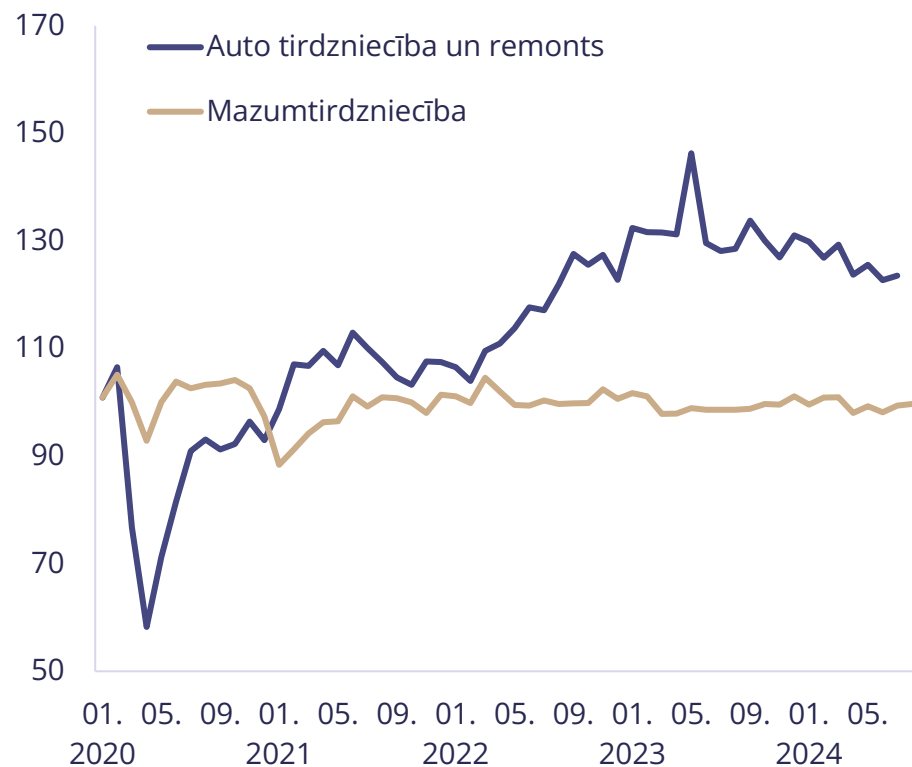

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

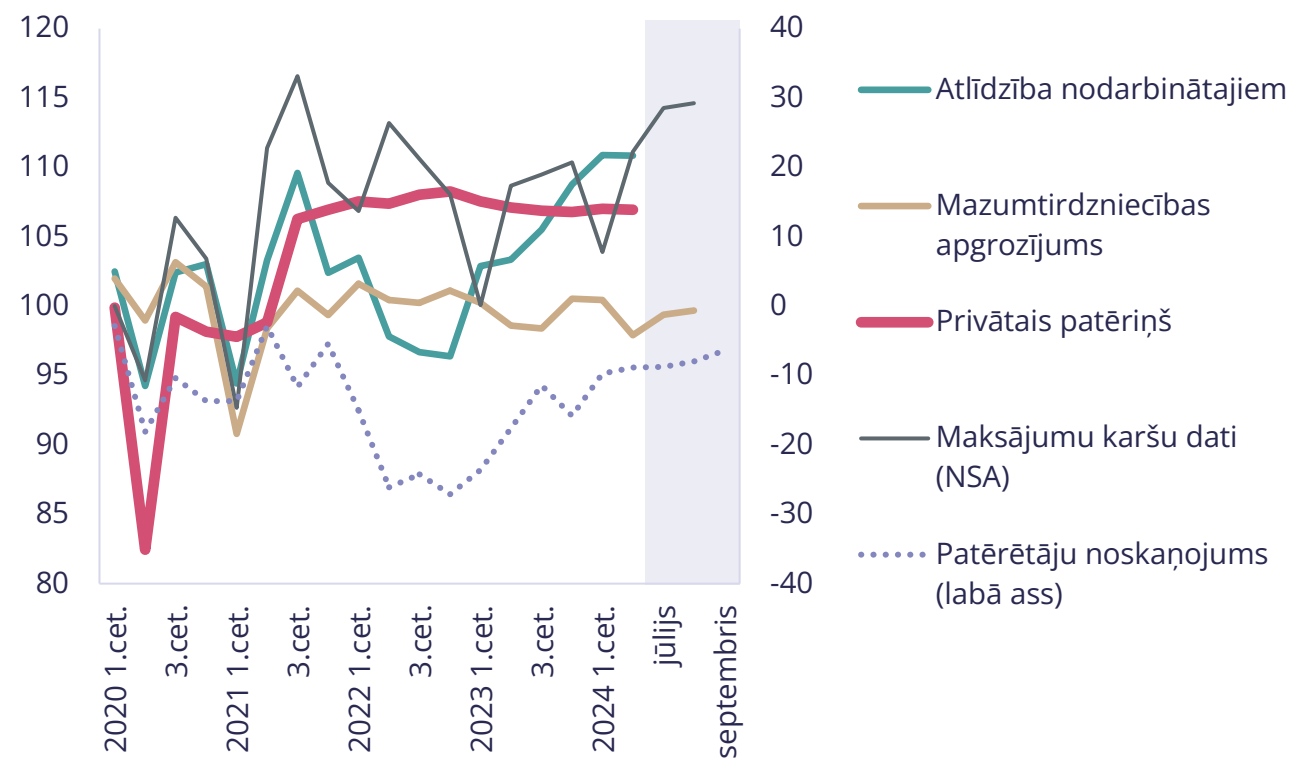
Piezīmes: Vienības marža ir starpība starp nominālo pievienoto vērtību un nodarbināto atlīdzību (ieskaitot pašnodarbināto ienākumu) katrā nozarē uz vienu reālās pievienotās vērtības vienību. Vienības maržas dekompozīcija ir balstīta uz pievienotās vērtības datiem un ar to nedaudz atšķiras no vienības peļņas datiem, taču konceptuāli rādītāji ir savstarpēji līdzīgi.

Privātais patēriņš vājāks, nekā gaidīts

Tirdzniecības apgrozījums apakšnozārēs (sal.c.; sez.koriģ.; 2019=100)

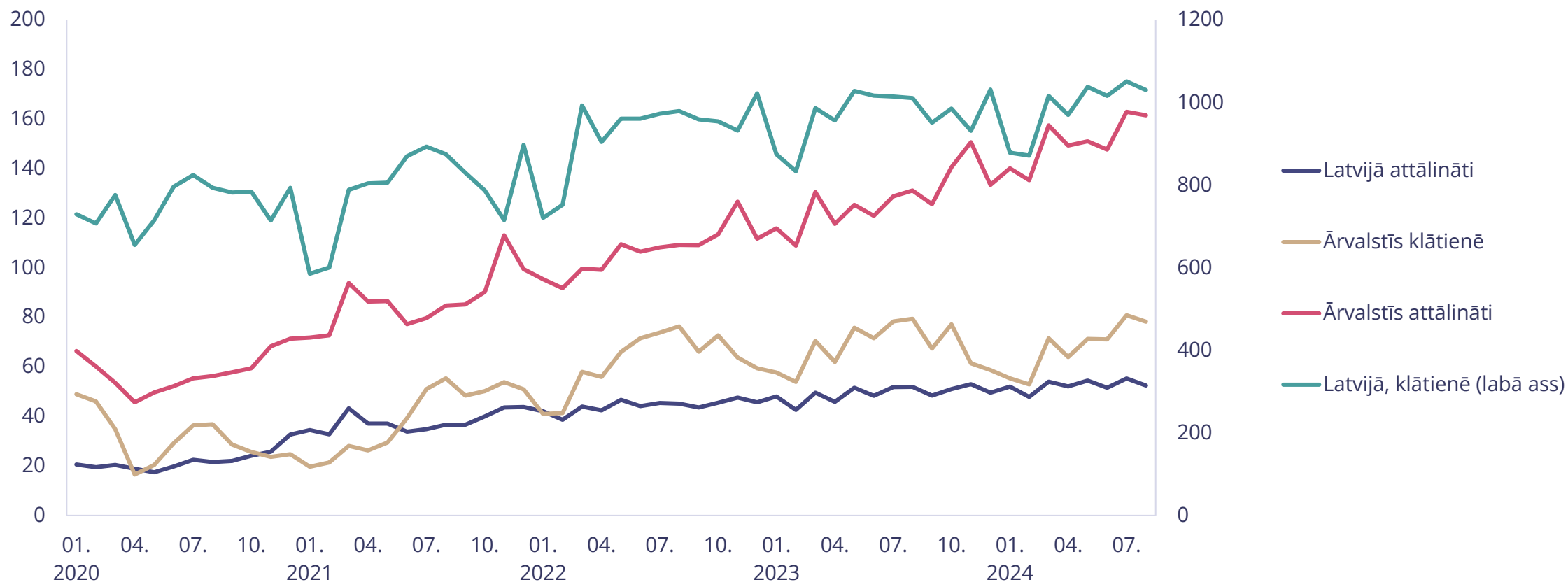

Patēriņu raksturojošie rādītāji (2019=100; %; salīdz. cenās; noskaņojums – atbilžu saldo pārmaiņas 2019=0)

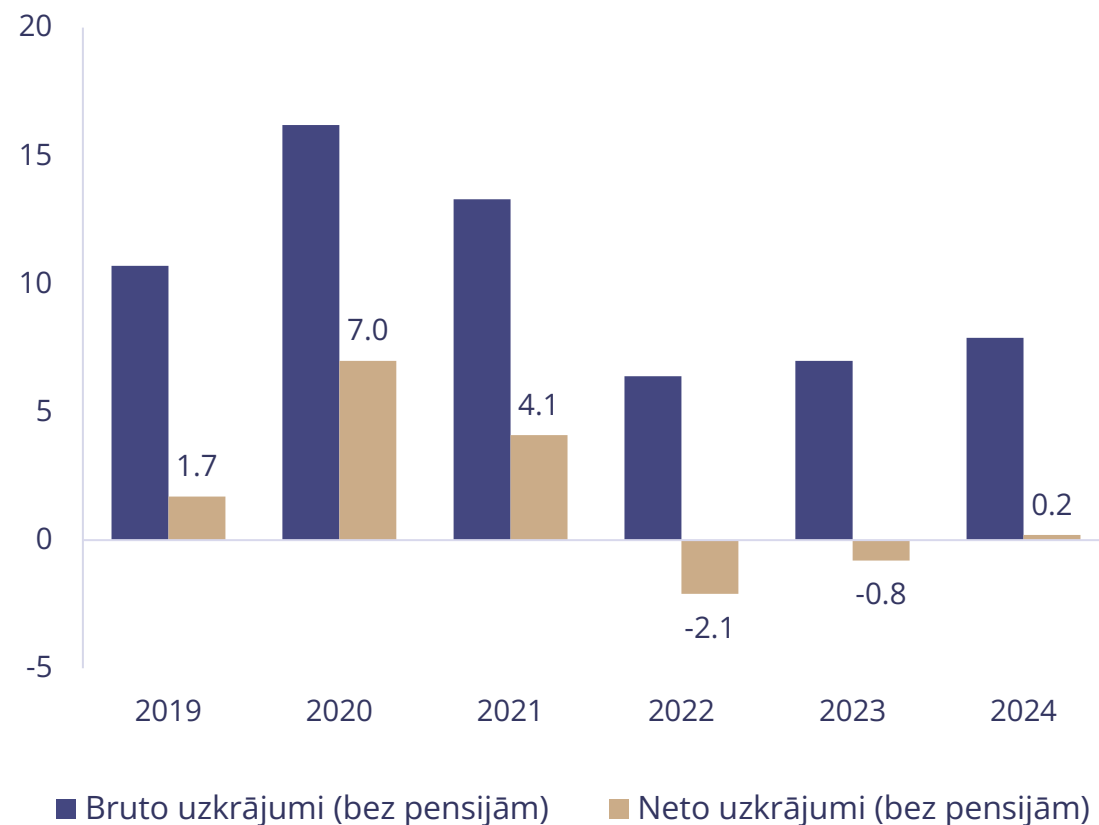
Tirdzniecības nozare arvien vairāk saskaras ar ārvalstu konkurenci, priekšā strukturāli izaicinājumi

Nosūtītie kartei piesaistītie maksājumi (milj. EUR)

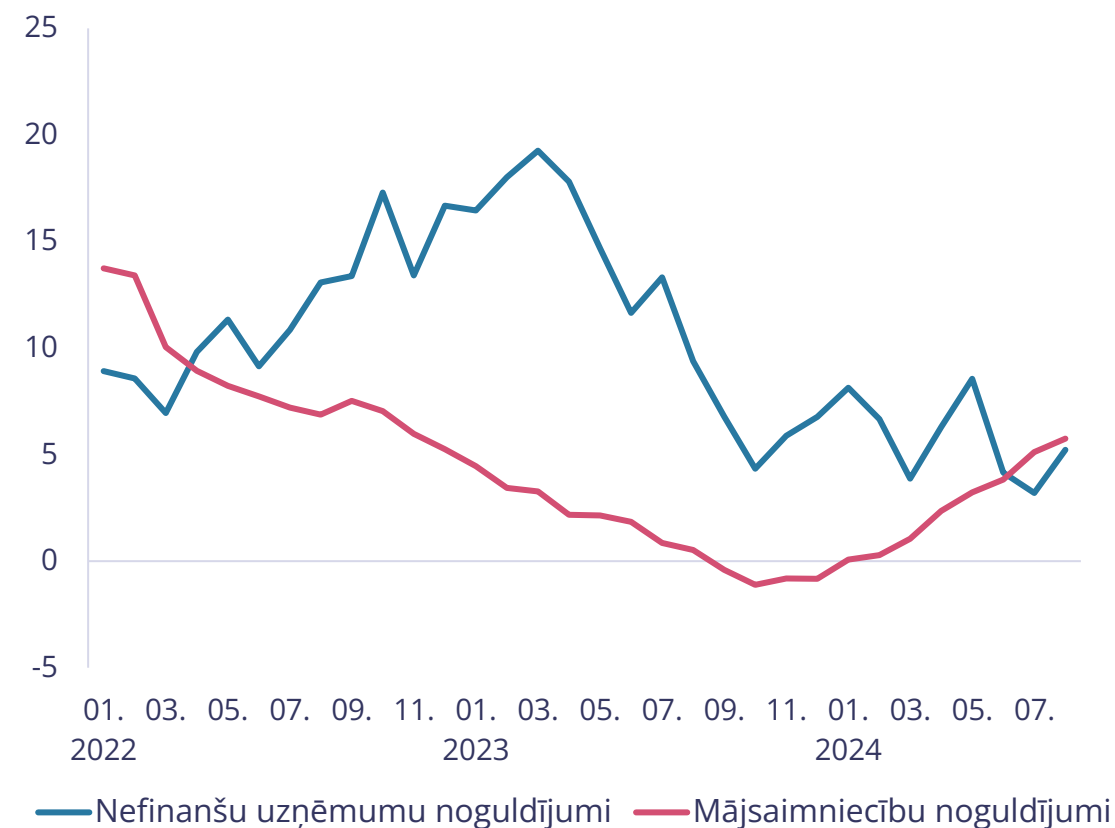

Patērētāji ir piesardzīgi, audzē uzkrājumus

Uzkrājumi (% no rīcībā esošajiem ienākumiem)

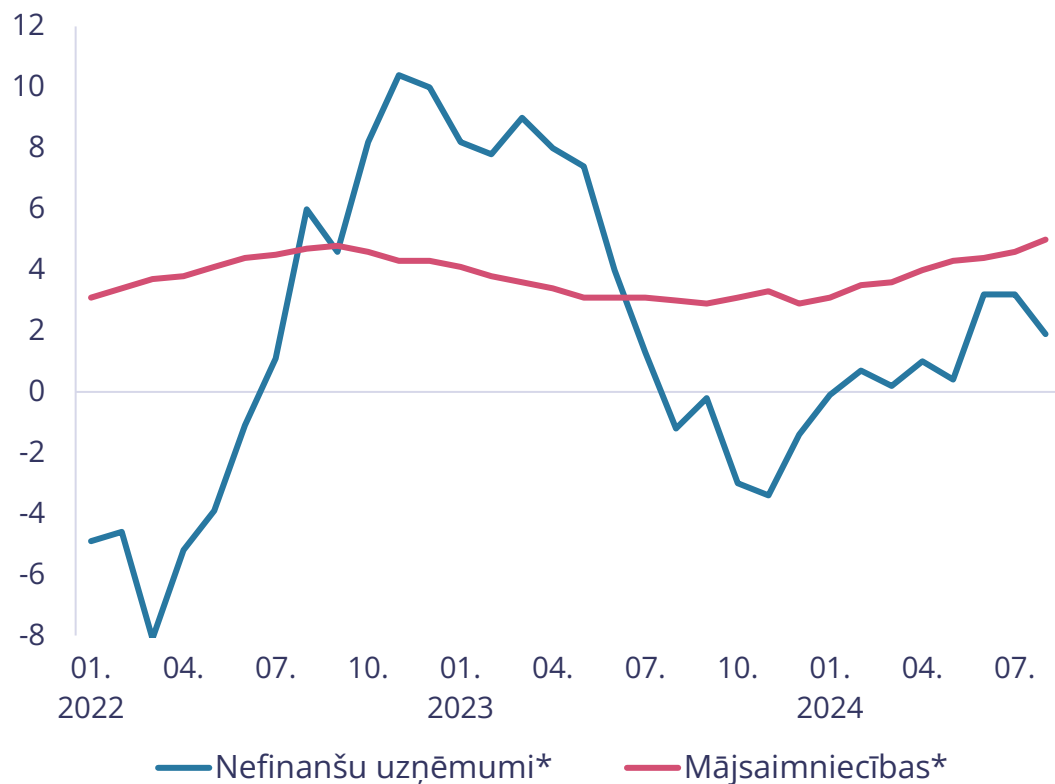

Rezidentu noguldījumi (atlikums; g/g; %)

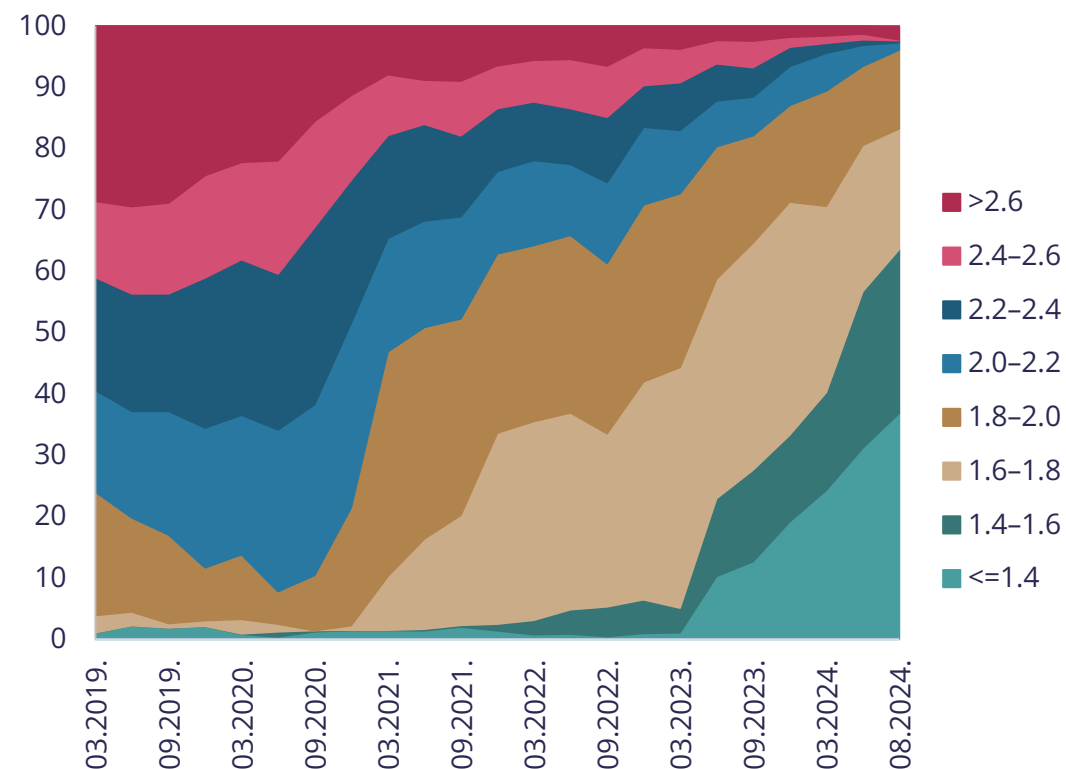

Kreditēšanā vērojama augoša aktivitāte mājsaimniecību segmentā

Kredīti rezidentiem (atlikums; g/g; %)

Jauno kredītu pievienotās likmes mājsaimniecībām (mājokļa iegādei; ar nodrošinājumu)

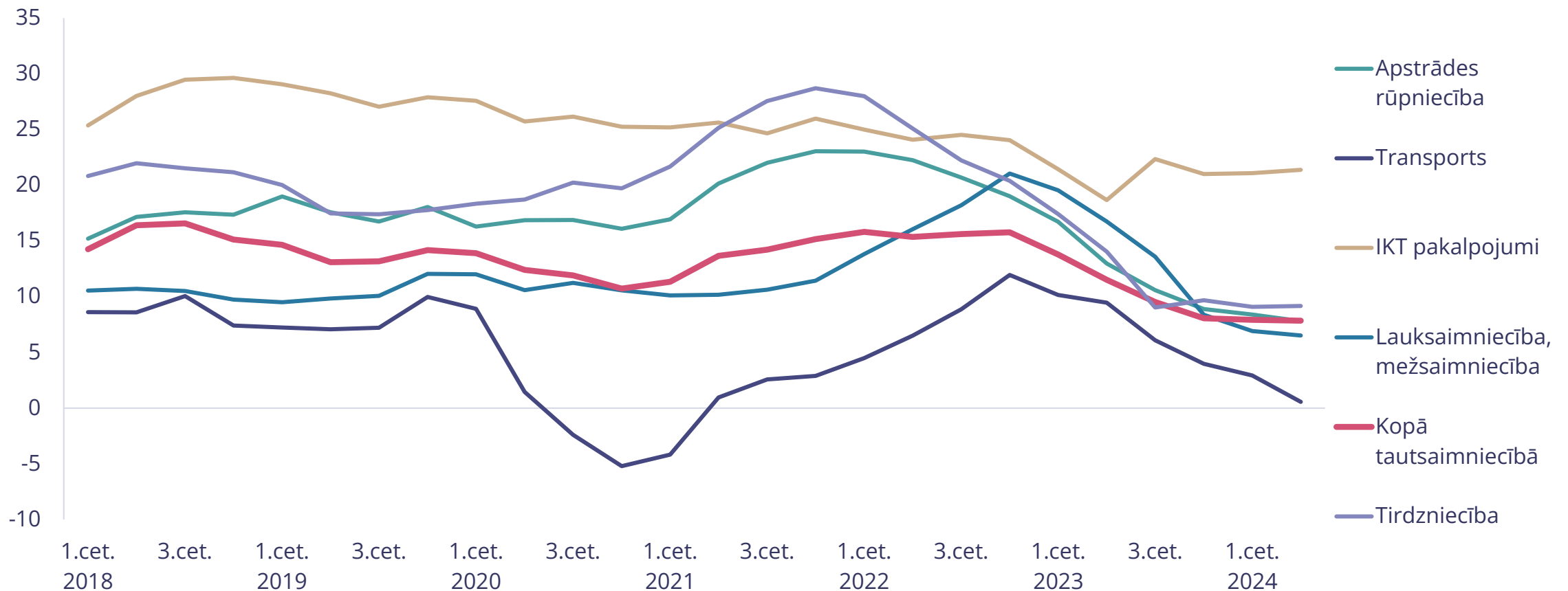

*Salīdzināšanas nolūkos izņemta banku sektora strukturālo pārmaiņu un vienreizējo faktoru ietekme.

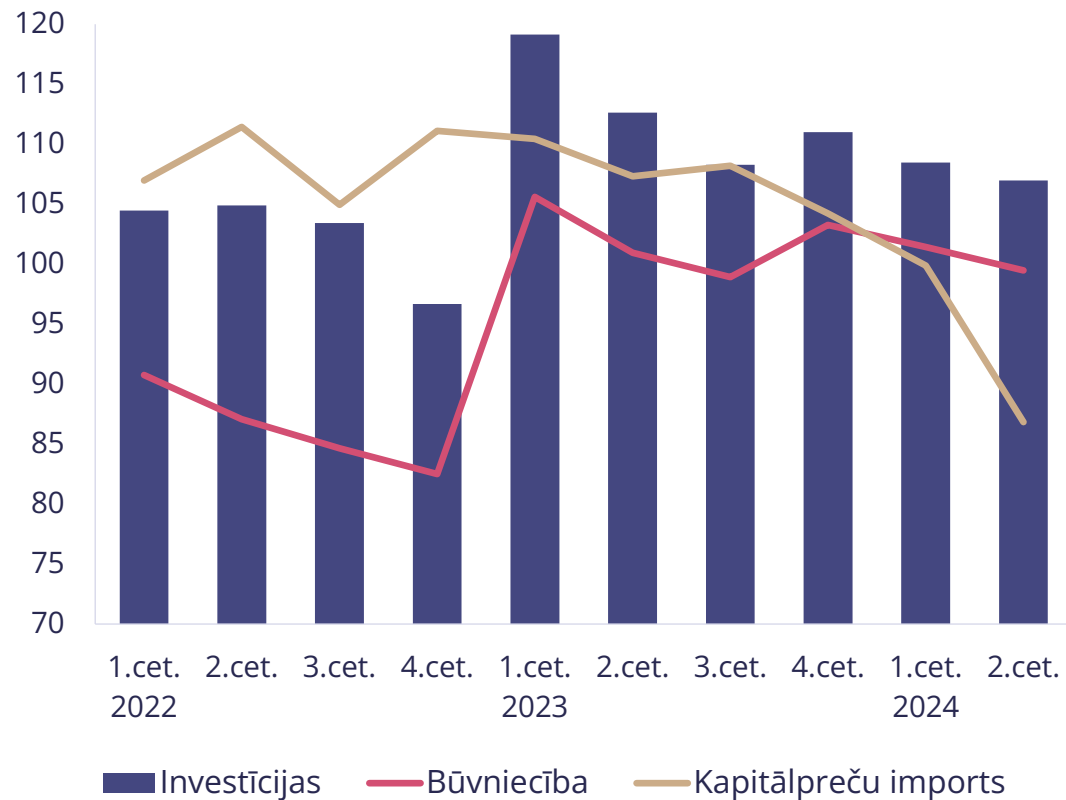
Vājā ekonomika un konkurētspējas pasliktinājums vājina uzņēmumu peļņas rādītājus: investīcijas bremzējošs faktors

Pašu kapitāla rentabilitāte (peļņa pēc nodokļiem pret pašu kapitālu; 4-cet slīdošais vidējais; %)

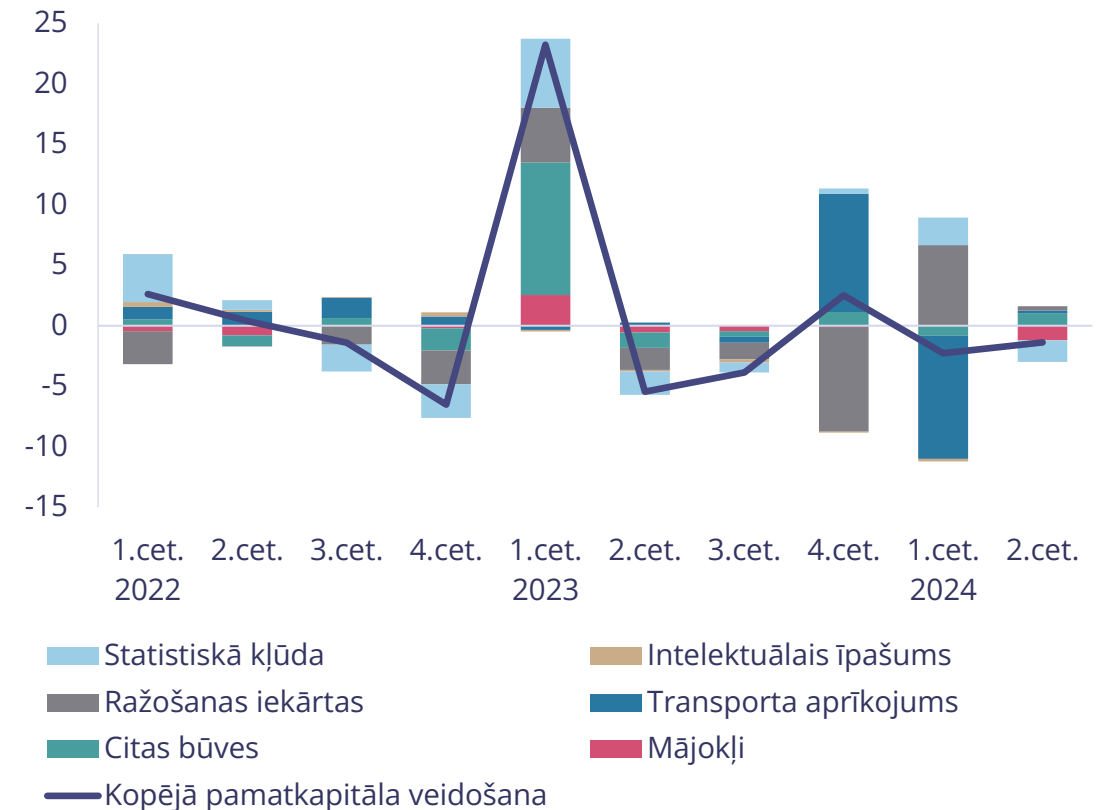

Investīcijas turpina būt vājas

Investīcijas raksturojošie rādītāji (sez.koriģ.; 2019=100%)

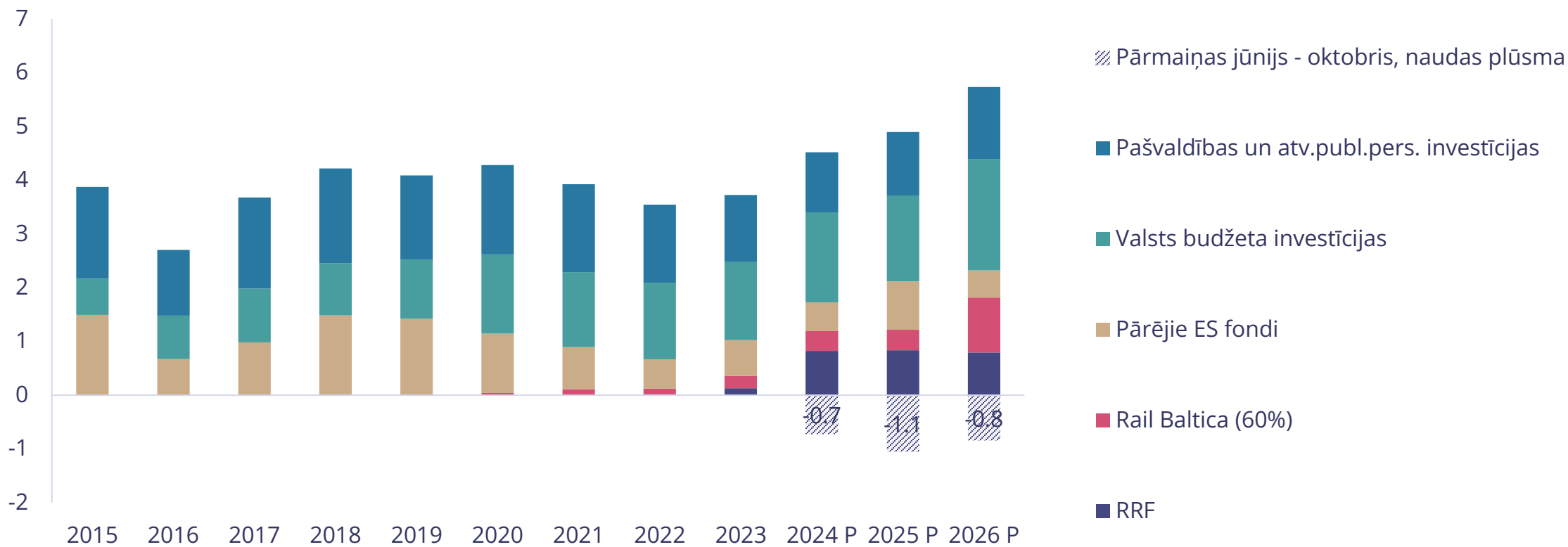

Investīcijas (c/c; %; sez.koriģ.) un investīciju veidi (devums; pp)

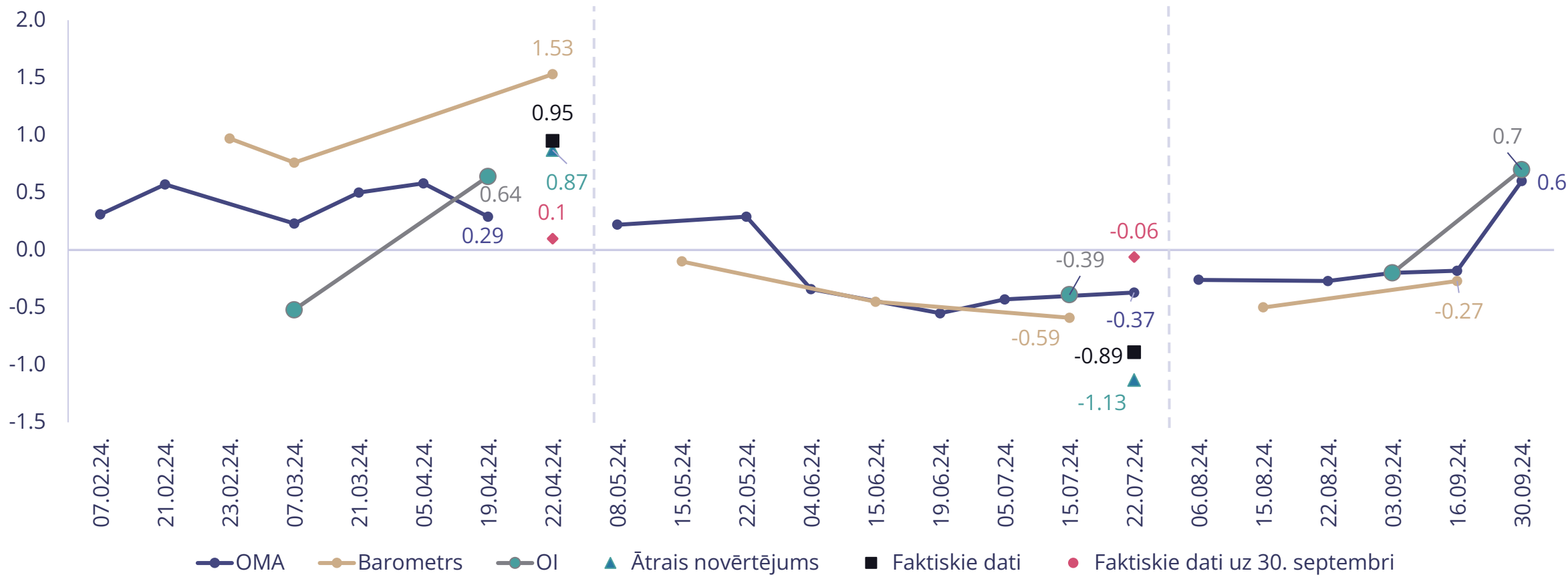
Valsts investīciju redzējumu pasliktina vājā ES fondu un Rail Baltica projekta izpilde

Kapitālie izdevumi (% no IKP; detalizēts dalījums pa fondiem pēc naudas plūsmas)

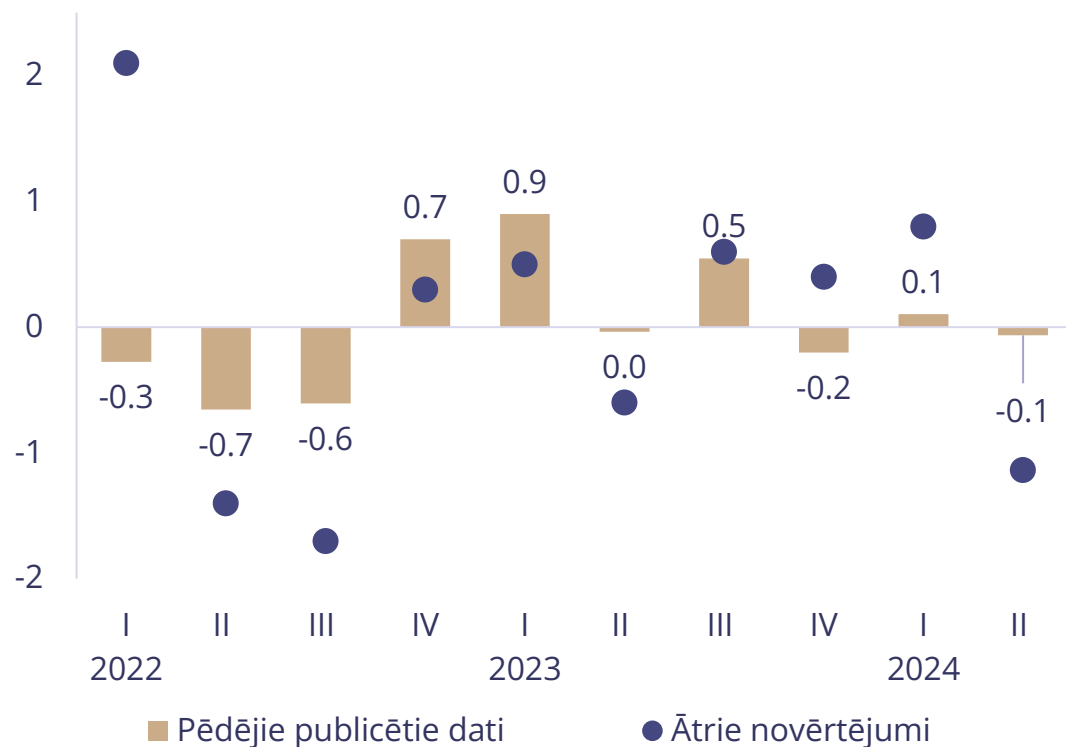
Īstermiņa dati rāda, ka 3. ceturksnī ekonomika nedaudz atdzīvojusies

1.,2.,3. cet. IKP prognozes (c/c; %)

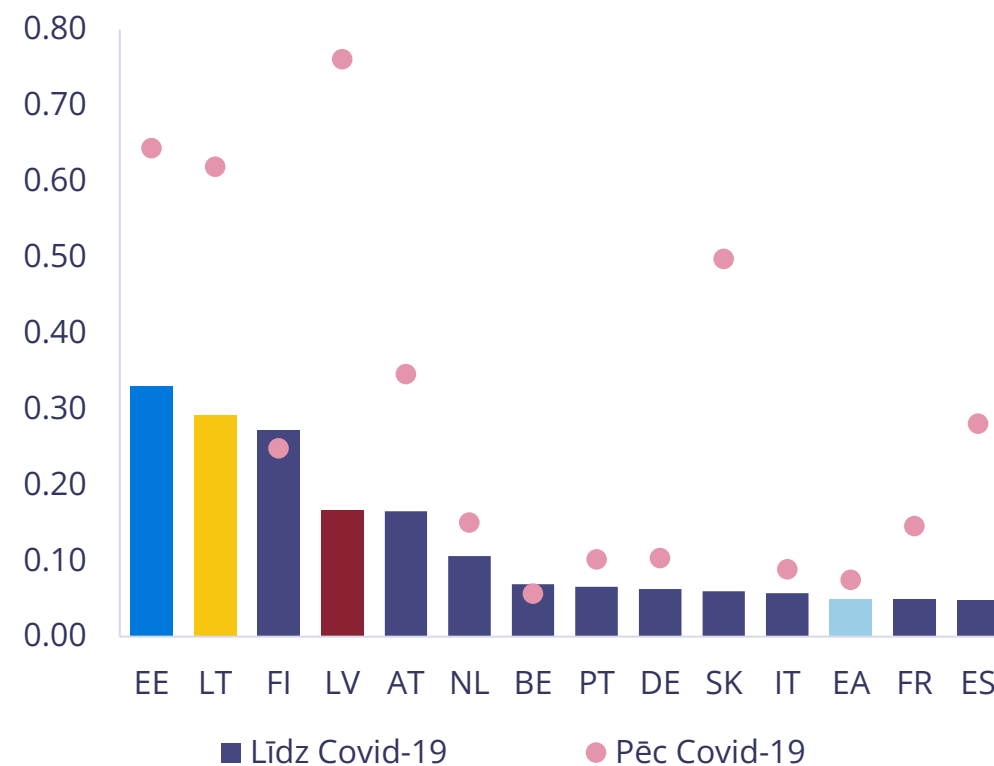

IKP revīzijas bijušas nozīmīgas, īpaši pēcpandēmijas gados

IKP (%; salīdzināmās cenās; pret iepriekšējo periodu, sezonāli korigēti dati)

IKP revīziju standartnovirze (2013 1.c. – 2023 4.c.)

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, BMPE materiāli, Latvijas Bankas aprēķini.

Piezīmes: vidējās absolūtās IKP datu revīzijas iegūšanai tiek salīdzināti faktisko IKP datu ceturkšņa pieauguma tempi salīdzinājumā ar nākamo relīzi, piemēram, kā mainās faktiskie 2023 1.cet. IKP dati maija relīzei salīdzinājumā ar augusta relīzi.

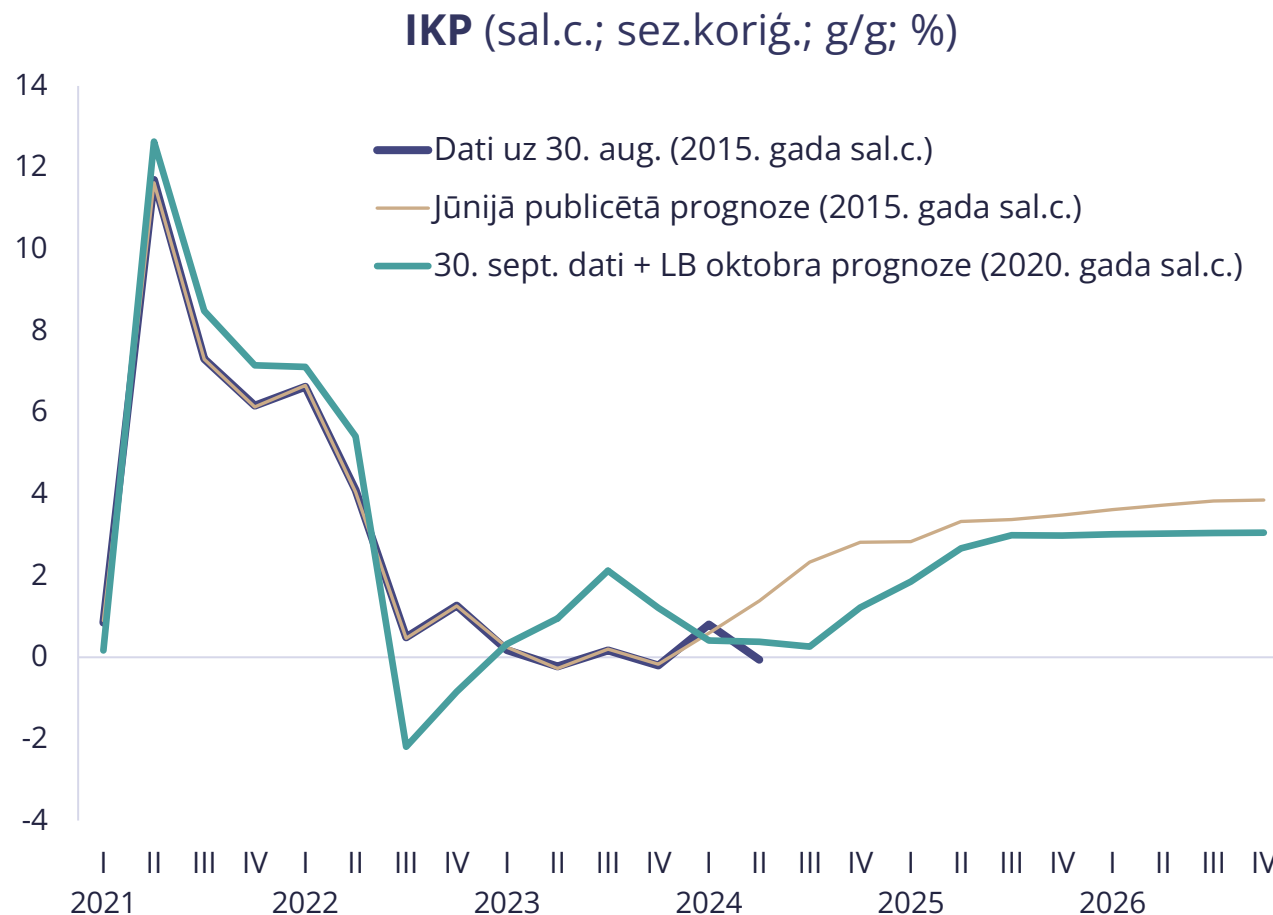
Šogad IKP prognoze būtiski pazemināta: zems 1. pusgada IKP līmenis, un trūkst spēcīgu atspēriena faktoru gada nogalē

IKP prognoze oktobrī

(iekavās salīdzinājums ar jūnija prognozi; pp):

2024	0.6% (-1.2)
2025	2.6% (-0.7)
2026	3.0% (-0.8)

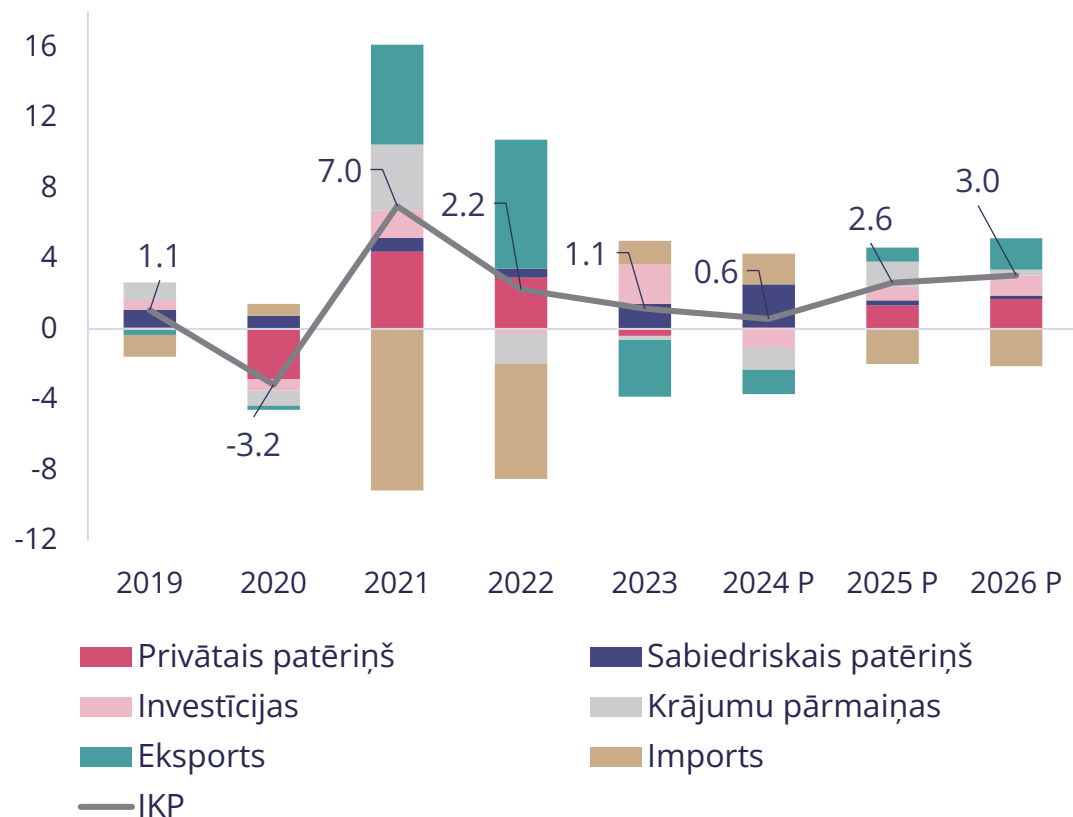
- Noskaņojuma aptaujās nelieli uzlabojumi;
- Būtisks enerģijas nozares piensums rūpniecībai;
- Skaidrāk virzās lēmumi par minimālās algas celšanu;
- Atalgojuma kāpums 2. cet. virs gaidītā – pirktspēja spēcīgāka, taču var atspoguļoties importā vai uzkrājumos;
- Ārējā pieprasījuma redzējums nav mainījies;
- IKP 1. pusgadā zems;
- Gaidāms, ka Latvijas eksports netiks līdzīgs ārējam pieprasījumam;
- Vājāks eksports kavē transporta nozares izaugsmi;
- Infrastruktūras projektos neizpilde;
- Karšu maksājumi uz ārvalstu kontiem aug straujāk (kavē Latvijas mazumtirdzniecības atspērienu);
- Auto reģistrācijas – jūlijā-augustā – arvien zems līmenis salīdzinājumā ar 2023.

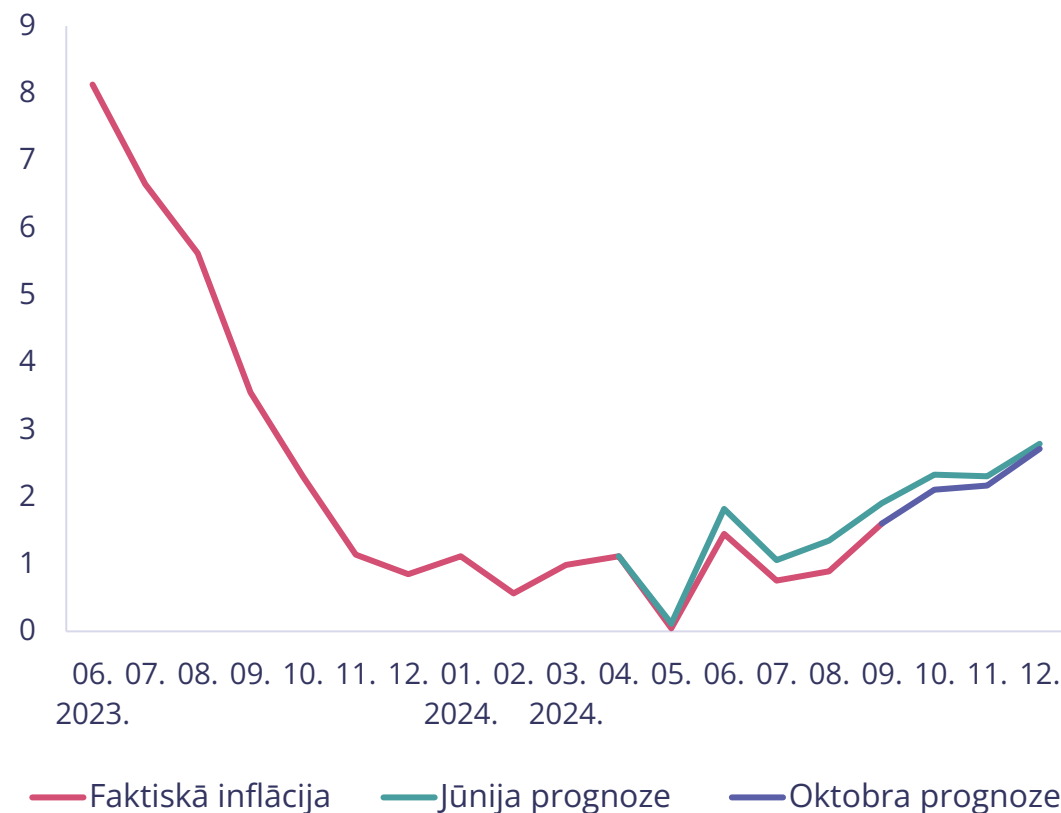
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

Ekonomiku bremzē pieticīgs patērētāju un uzņēmēju noskaņojums, kā arī konkurētspējas problēmas; inflācijas prognoze samazināta

IKP (g/g; %; sez. koriģ.) un izlietojuma komponentes (devums; pp)

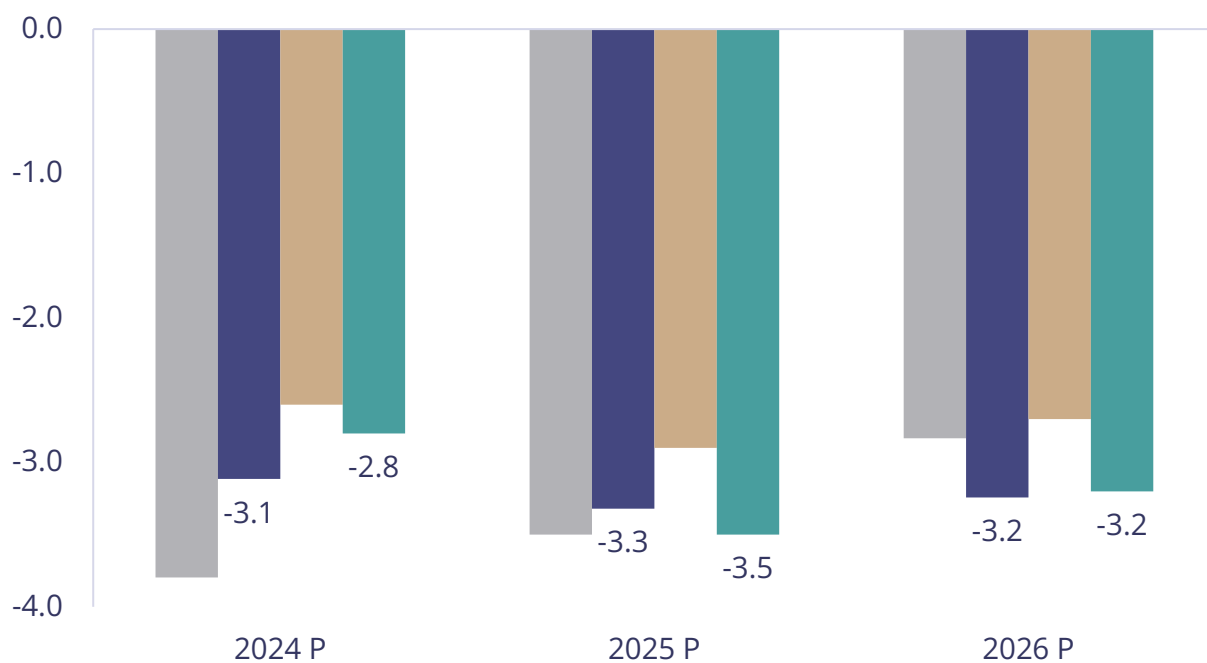

Gada inflācija (%)

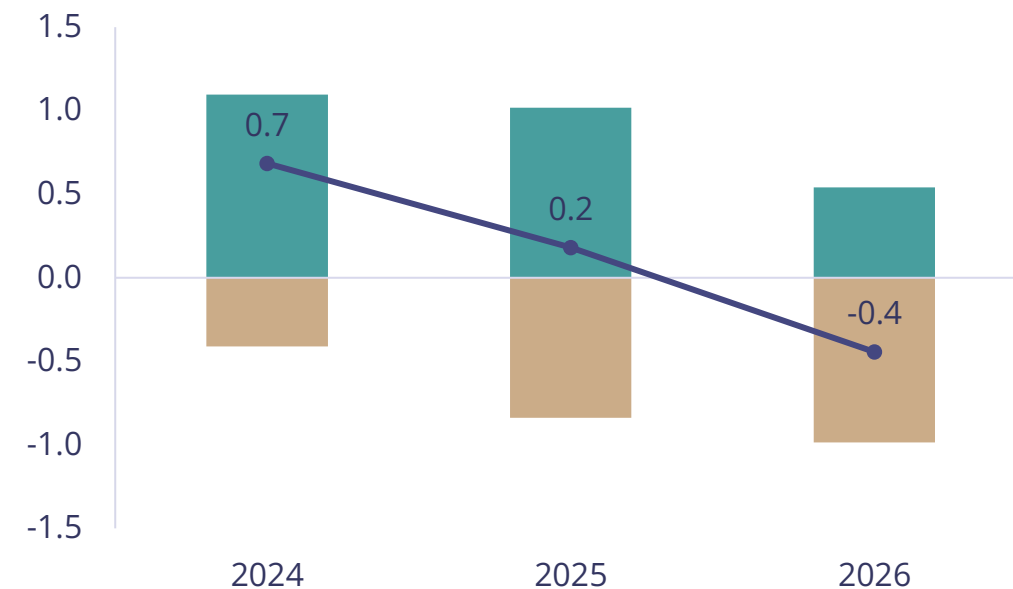
Budžeta deficīta prognoze tuva FM pesimistiskajam scenārijam

Vispārējās valdības budžeta bilance (% no IKP)

■ LB, jūnijs 2024
■ LB, oktobris 2024
■ VB 2025-2028_bāzes scen (IKP 1.4% g/g)
■ VB 2025-2028_pesim.scen (IKP 0.4% g/g)

Budžeta bilances pārmaiņas ietekmējošie faktori salīdzinājumā ar 2024. gada jūnija prognozi (% no IKP)

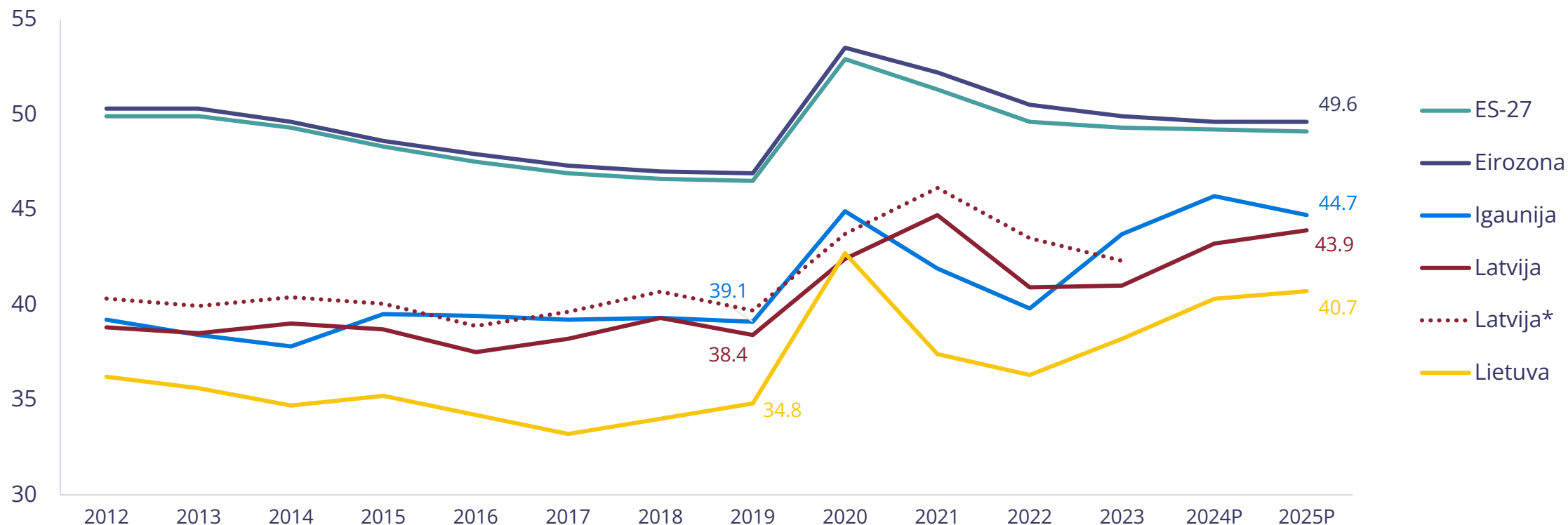

■ Makro ietekme
■ Pieņēmumi kopā
● Pārmaiņas pret jūniju (pp)

Valdības izdevumu kāpums pēdējos gados vērojams visās Baltijas valstīs, radot papildus izaicinājumus budžeta deficīta ierobežošanā

Kopējie vispārējās valdības izdevumi (% no IKP)

* Izdevumu īpatsvars pārrēķināts, izmantojot CSP revidētos IKP datus 30.09.2024.

Prognožu kopsavilkums

	2024		2025		2026	
	Jūnijs	Oktobris	Jūnijs	Oktobris	Jūnijs	Oktobris
IKP	1.8	0.6	3.3	2.6	3.8	3.0
Inflācija	1.5	1.3	2.1	1.5	1.8	1.6
Pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)	3.6	3.8	3.3	2.6	3.0	2.6
Bezdarbs (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita; sezonāli koriģēti dati)	6.7	7.1	6.4	6.8	6.1	6.5
Nominālā bruto alga (gada pārmaiņas; %)	7.9	9.7	7.8	6.7	7.6	7.3
Tekošā konta bilance (% no IKP)	-4.1	-2.9	-4.1	-4.5	-3.6	-4.8
Vispārējās valdības parāds	44.5	47.0	45.5	48.4	46.0	49.0
Budžeta pārpalikums/deficīts	-3.8	-3.1	-3.5	-3.3	-2.8	-3.2

Mūsu valsts, mūsu banka

